

КОЛЬКІ
Ў БЕЛАРУСІ
КАРЫСНЫХ
ВЫКАПНЯЎ? 4

ПАЧЫМ КВЕТКІ
НАПРАДВЕСНІ? 6

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

11 ЛЮТАГА 2023 г.

СУБОТА

№ 28 (29908)

КОРАТКА

• Бялянскія Дар'я Кудалева і Ілья Аўсеенка сталі чэмпіёнамі Беларусі ў спрынце.

• Мінскі мотавелазавод атрымае Br6,5 млн з інавацыйнага фонду.

• Калуга гатова перадаць Беларусі свой мультымадальны чыгуначны тэрмінал для дастаўкі грузаў з Беларусі ў парты Кітая.

«МЫ ПАВІННЫ ЖЫЦЬ УЛАСНЫМ РОЗУМАМ У СВАЁЙ КРАІНЕ І РАБІЦЬ УСЁ ТАК, ЯК ВЫГАДНА НАШАМУ НАРОДУ»

Фота БелТА

Пытанні цэнаўтварэння абмеркавалі на нарадзе ў Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі. Дакладчыкі — прэм'ер-міністр, старшыня Камітэта дзяржаўнага кантролю, кіраўнік Міністэрства антыманапольнага рэгулявання і гандлю. Таксама былі запрошаны ўсе губернатары. Кіраўнік дзяржавы адразу папярэдзіў, што тэма размовы складаная. І з нагоды гэтай складанасці і іншых прычын вельмі непрыемная. Але надзвычай актуальная.

«Я добра ведаю са сваёй практыкі, як і многія прысутныя на гэтай нарадзе, што такое зароботная плата, цэны. Для нашага народа, для ўсіх нас гэта важнае пытанне, таму што кожны дзень з раніцы да вечара мы, сутыкаючыся з гэтымі праблемамі, зразумела, гэтым жывём», — сказаў Прэзідэнт. Жорстка даручэнні ў цэнаўтварэнні кіраўнік дзяржавы даў восенню мінулага года на нарадзе з эканамічным блокам урада.

СТАР. 2-3

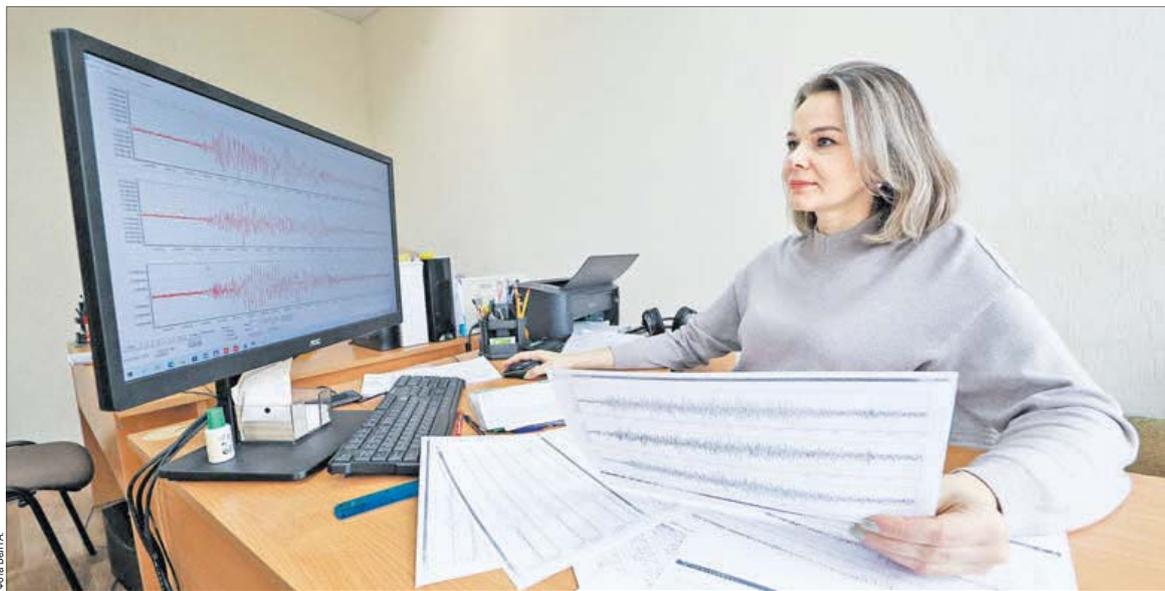
ЦЫТАТА ДНЯ

Ірына КАСЦЕВІЧ,
міністр працы
і сацыяльнай абароны:

«Палітыка беларускай дзяржавы, накіраваная на папярэджанне беспрацоўя і захаванне рабочых месцаў, мае сістэмны, комплексны і адрасны характар. У выніку сёння рынак працы Беларусі характарызуецца невысокім узроўнем беспрацоўя — 3,5 працэнта. Захаванне працоўных калектываў з'яўляецца прыярытэтай задачай для дзяржавы і сацыяльных партнёраў. Сацыяльны пакет прадугледжвае вырашэнне жыццёвага пытання, льготныя пуцёўкі на аздаравленне, фінансаванне дадатковага пенсійнага і медыцынскага страхавання, забеспячэнне работнікаў гарачым харчаваннем. Асабліва ўвага — падтрымцы грамадзян, моладзі, якія доўга не працуюць. Для іх прадугледжаны такія інструменты падтрымкі, як субсідзіраванне рабочых месцаў, развіццё інстытута кватавання, атрыманне субсідый на адкрыццё ўласнай справы».

Пачуць «дыханне» планеты

Фота БелТА

Прафесія сейсмолага сёння на слыху: усе чулі пра разбуральныя землетрасенні ў Турцыі і Сірыі, і многіх хвалюе, ці не закране нас гэта ўзбуджанае «дыханне» планеты. Мы жывём на яе спакойным устойлівым участку, але назіранне за працэсамі ўнутры Зямлі ў нас вядзецца, прычым у кругласутачным рэжыме. Цэнтр геафізічнага маніторынгу

НАН Беларусі праводзіць спецыяльныя работы па геафізічным маніторынгу небяспечных геадынамічных з'яў і працэсаў — сейсмічных падзей штучнага і натуральнага паходжання, варыяцыі геамагнітнага поля Зямлі і іншых спадарожных гэтым працэсам параметраў.

На фота: геафізік Вольга ЗАХАРЭВІЧ на «сейсмічным» дзяжурстве.

Карысны досвед

МЕСЦА СІЛЫ

Падводныя камяні куплі вясковага дома

«Мы купілі дом, бо я павяляся на стары буфет. Тады яшчэ не ведала, колькі проблем за ім хавалася... Унутраная нясукая сцяна са струхлым ніжнім бярвяном, укладзеным на зямлю, рэстаўрацыя вокнаў, замена падлогі... У выніку прыйшлося знесці ледзь не палову дома і будаваць яе нанова». «Калі куплялі хату, думалі, што проста зробім хуценька касметычны рамонт. Але пасля дажджу высветлілася, што дах цячэ, а печка, якую прапалілі, дыміць, бо знаходзіцца ў аварыйным стане...» Большасць людзей купляюць старыя вясковыя дамы, кіруючыся ў першую чаргу эмоцыямі. Пры гэтым часта не ацэньваюць рэальнага стану зруба, даху, падлогі, бо проста не маюць спецыяльных ведаў і досведу. У выніку сутыкаюцца з мноствам праблем: як падняць дом, замяніць гнілыя вянкі ды лагі падлогі, падліць падмурак, разабраць ці давесці да ладу печ, пачысціць і паглыбіць калодзеж, знесці стары хлеў... Мінчанін Міхаіл СУДНІК, які сам купіў і рэстаўруе дзве хаты ў вёсцы, падзяліўся досведам, як можна максімальна патаніць рамонтныя работы.

СТАР. 7

Дом на Блакітных азёрах да пакулкі.

ISSN 1990 — 763X

2 3 0 2 8 >

9 771 990 763008

«...РАБІЦЬ УСЁ ТАК, ЯК ВЬГАДНА НАШАМУ НАРОДУ»

Ніякая свабоднага рынку і свабоднага цэнаўтварэння няма

Кіраўнік дзяржавы звярнуў увагу, што ўсе прывыклі да таго, што «дэмакратыя і свабодны рынак выратуюць свет». «Адкуль гэта прыйшло пасля доўгага перыяду дэкаратыўных цэн у Савецкім Саюзе і рэгулявання ўсіх і ўсяго? Адкуль гэта прыйшло? Рытарычнае пытанне. Амерыканцы, Захад нас заўсёды да гэтага штурхалі: дэмакратыя, дэмакратыя, правы чалавека! Чытай: «Што хачу, тое і раблю ў краіне, што хачу, тое гавару. А потым 2020 год — памятаеце... Вось і ўсё дэмакратыя», — сказаў ён. Аляксандр Лукашэнка прыгадаў, што ЗША напяралі Беларусь у тым, што няправільна былі праведзены выбары. «Там таксама прычынай бязладдзіцы і сутыкненню з'явіліся вынікі выбараў. Чым скончылася? Стральбой. Я заўсёды прыводжу гэты прыклад красамойны: застрэлілі дзючынку, якая тры ці чатыры ваіны прайшла, абараняючы інтарэсы ЗША. Ніхто не палічыўшы ні з чым. Ніякія правы, ніякая дэмакратыя. Пры гэтым я не асуджаю тых абаронцаў вышэйшага органа ўлады, таго будынка, на які ажыццяўляўся напад. Я не асуджаю, гэта іх праблема», — адзначыў беларускі лідар.

Яшчэ адзін прыклад, больш блізка да эканомікі, — санкцыі супраць Расійскай Федэрацыі, якія Захад, каб расіянне не маглі іх абысці, уводзіць заадно і для Беларусі. «Чаму Захад і ЗША пачалі рэгуляваць цэны на нафту і нафтапрадукты? Рыначная яг і свеце эканоміка», — задаў рытарычнае пытанне кіраўнік дзяржавы.

«Я гэта вам нагадаю і кажу, каб вы разумелі, што **мы павінны жыць уласным розумам у сваёй краіне і рабіць усё так, як выгадна нашаму народу. Калі мы бачым неабгрунтаваны рост цен і што нуварышы, якія ўчора з'явіліся толькі невядома адкуль, стварыўшы свае сеткі ў гандлі і гэтак далей, пачалі набіваць кішэні, калі заробатная плата ў работнікаў кампаній 500 долараў, а ў іх у 46 або 60 разоў больш. Гэта што, нармальна?» — канстатаваў Прэзідэнт.**

Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што яго патрабаванне застаецца нязменным — дзейнічаць у інтарэсах народа: «Гэтым самым — двума прыкладамі, а іх маса, — я вам даказаў, што **ніякай дэмакратыі ў іх няма, ніякай правоў чалавека, ніякай свабоднага рынку і свабоднага цэнаўтварэння. Яны дзейнічаюць выключна ва ўласных інтарэсах. Ну дык давайце і мы, наколькі гэта магчыма, будзем рэалізоўваць свае інтарэсы — нашага народа. У сацыяльнай дзяржаве, дзе усё для народа».**

Не зніжэнне — рэгуляванне

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што, магчыма, не ўсе станоўча паставіліся да даручэнняў наконц цэнаўтварэння — занатад шмат зацікаўленых, каб яны раслі. «Але ж улады ў нас дастаткова, перавагі нашай улады, «дыктатуры», мы павінны выкарыстоўваць», — заўважыў кіраўнік дзяржавы.

Прэзідэнт канстатаваў, што ў шэрагу выпадкаў цэны нават панізіліся, хоць гэта і не было мэтаю. Але пасля іх лютэйшага ўсплёску ў мінулым годзе гэта нармальна, і рэнтабельнасць арганізацыі ўсё роўна засталася на высокім узроўні. «Некаторыя мне тут пішучы: «Зніжэнне цен». Мы не ставілі перад сабой такой задачы. Размова ішла аб рэгуляванні цен. Хоць

з перапуду некаторыя, убачыўшы вялікі пласт тлушчу, панізілі гэтыя цэны. Нічога страшнага», — сказаў ён. Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што сістэму рэгулявання цен распрацавалі супольна: парламент, урад, камітэт дзяржкантролю, прафсаюзы і мясцовыя органы ўлады, праваахоўныя органы.

Па словах кіраўніка дзяржавы, ёсць тавары, якія патанелі. Спіс такіх тавараў значны: грэчка, рыс, макаронныя вырабы, раслінны алей, чай, натуральная кава, парфумерыя і касметыка, тэлевізары... Тым не менш, звярнуў увагу Прэзідэнт, на фоне барацьбы з павышэннем цен ад 1 да 4 працэнтаў сталі даражэйшыя тавары паўсядзённага попыту. Гэта малако, кефір, тварог, іншая малочная прадукцыя, масла, мяса, яйкі і нават дзіцячае харчаванне.

«Усё гэта сведчыць аб тым, што новая сістэма рэгулявання патрабуе далейшага ўдасканалення. Таму сёння я сабраў вас менавіта ў такім шырокім складзе, каб намясціць наступныя крокі па стрымліванні цен і выхаду на пастаўленую мною задачу — інфляцыя не больш за 7-8 працэнтаў за бягучы год. Гэта амаль у два разы ніжэй, чым у мінулым годзе», — падсумаваў беларускі лідар.

Працаваць ёсць над чым

Прэзідэнт пералічыў, якія **недахопы ў рабоце адказных за цэны ён бачыць**.

Па-першае. Рознічныя цэны зніжаюцца пераважна за кошт гандлёвага звяна, у той час як індэкс цен вытворцаў працягвае расці. Аляксандр Лукашэнка зрабіў акцэнт на тым, што з гэтым трэба сур'ёзна разабрацца. «Так, гэты паказчык з верасня да снежня ў прамыслова-цэнскі склаў 100,7 працэнта, у сельскай гаспадарцы яшчэ больш — 103,6 працэнта. Сельгаспрадукцыя па даражэла ў чачвёртасе кварталэ амаль на чатыры працэнты, прамысловыя тавары — на адзін працэнт», — адзначыў ён.

Па-другое. Арганізацыі гандлю па-ранейшаму дапускаюць парушэнні заканадаўства ў галіне цэнаўтварэння. «І гэта на фоне прававерка, на выніках якіх больш як 100 суб'ектаў гандлю і службовых асоб прыцягнута да адказнасці і па фактах неабгрунтаванага павышэння цен узбуджана 50 крымінальных спраў. Складваецца ўражанне, што Міністэрства антываганальнага рэгулявання і гандлю ўхілілася ад сваёй непасрэднай працы, асабліва ў рэгіёнах. Праз коску я павінен назваць і дэпутатаў, і кантралёраў. Адно міністэрства з гэтым не справіцца. Гэта задача ўсяго ўрада. Губернатары я недарма запрасяў

і тады, і цяпер. Без вас мы ўвогуле не вырашым гэтую праблему. Бо сфера гандлю ўся ў вас», — канстатаваў кіраўнік дзяржавы.

Па-трэцяе. Зніжэцця рознічны тавараабарот (на выніках 2022 года ён склаў 96,3 працэнта да ўзроўню 2021 года). Аляксандр Лукашэнка заўважыў, што за кошт прыходу на беларускі рынак новых пастаўшчыкоў, у асноўным з дружальных краін Расіі і Турцыі, удалося не дапусціць пустых паліц і явэрць разнастайнасць асартыменту. «Але гэта не нагода супакойвацца. Цэны на імпортныя тавары павінны быць па кішэні нашым грамадзянам, асабліва калі нешта мы не вырабляем самі. Імпарт таксама павінен быць пад самым жорсткім кантролем, інакш ён паваліць увесь унутраны рынак», — папярэдзіў Прэзідэнт.

Пры гэтым ён пацкаваўся, як выконваецца даручэнне аб набыццё і парадку з узроўнем заробатнай платы кіраўнікоў і ўладальнікаў буйных гандлёвых сетак. Ён звярнуўся з просьбай да прадстаўнікоў СМІ: «Вы, калі ласка, Камітэт дзяржкантролю і ўрад падкрэсьце так, каб яны вам назалі ўсе факты, дзе ў 30—40 разоў «вялікія» дзечы, кіраўнікі атрымліваюць зарплату вышэйшую, чым звычайны прадавец і іншыя. А потым бегаюць па сетках і крычаць: «Ах, Прэзідэнт задумляў!» Прадаўцам трэба давесці: воль 800 ці 1 тысяча рублёў ваш заробак, а воль 50—60 тысяча — заробак у гэтых так званых ўладальнікаў».

Па-чачвёртае. Па-ранейшаму застаюцца пытанні па трактаванні і практыцы прымянення асобных нормаў пастановы нумар 713. Узніклі няроўныя ўмовы — для аічных вытворцаў і імпарцёраў, што спрыяе рэалізацыі пераважна замежнай прадукцыі. «Імпарцёры маюць магчымасць фарміраваць выгадную для сябе цэну за межамі краіны і атрымліваюць вялікі прыбытак», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

«Я выдатна разумею, што **любая сістэма мер рэгулявання — гэта жывы арганізм, які мяняецца з улікам унутраных і знешніх фактараў. Не усё залежыць ад нас у краіне, але і не стаіць задачы, каб мы ўвесь свет рэгулявалі. Мая задача і ваша ў тым ліку — кантроль за працэсам, які адбываецца ў межах нашай Беларусі»**, — канстатаваў Прэзідэнт. Ён падкрэсліў, што часам пазітыўныя змены дапушчальна паскорыць, як кажуць, уручную.

«Справядлівасць — сутнасць нашай палітыкі»

Кіраўнік дзяржавы прывёў шэраг фактаў і статыстычных даных, якія характарызуюць сітуацыю на спажывецкім рынку і змяненне цен на

розныя катэгорыі тавараў. Так, па яго словах, рэгуляванне цен дало магчымасць стрымліць інфляцыю працэсы, а прыняцце з кастрычніка 2022 года новых мер садзейнічала зніжэнню тэмпа росту спажывецкіх цен. У выніку ў 4-м квартале 2022 года была зафіксавана дэфляцыя амаль 2 працэнты. Прычым зніжэнне цен датычылася як аічных, так і імпортных тавараў.

Гаворачы аб змяненні цен на аічныя тавары, беларускі лідар звярнуў увагу на рост кошту асобных груп тавараў паўсядзённага попыту, у прыватнасці пладаагароднінну прадукцыю. Цікава, што цэны павялічваюцца на тыя прадукты, якія вырошчваюцца ў Беларусі: цыбулю, морква, бульба. Аляксандр Лукашэнка пацкаваўся, наколькі абгрунтаваны гэты рост, які сабекошт і рэнтабельнасць такой прадукцыі.

Кіраўнік дзяржавы звярнуў увагу на праблему няроўных умоў ажыццяўлення дзейнасці аічных вытворцаў і імпарцёраў. Ён падкрэсліў, што гэта стварае перавагі для рэалізацыі замежнай прадукцыі. Напрыклад, у больш выгаднай сітуацыі пры продажы круп праз розніццу аказваецца той, хто займаецца імпартам, бо ён можа прымяняць надбаўку імпарцёра 20% і яшчэ да 30% гандлёвай надбаўкі. «Аслеплі ці што? Мы што, гэтага не бачым?» — заўважыў Прэзідэнт. Акрамя таго, гандлёвыя надбаўкі на тавары нізкага цэнавага сегмента не даюць магчымасці пакрыць транспартныя затраты на іх дастаўку ад размеркавальнага цэнтра да канкрэтнага аб'екта гандлю. І ў выніку тавар становіцца недаступным для спажывца. Прэзідэнт даручыў звярнуць на гэта ўвагу, наколькі, па яго словах, гэта буйны аспект, а не дробязь.

Ён назваў недастаткова прапрацаваным механізм вызначэння цен у сферы вытворчасці па індывідуальных заказах, напрыклад, на мёлі. Таксама Прэзідэнт даручыў прадуючыя тлумачальную работу па трактаванні і практыцы прымянення пастановы ўрада нумар 713 «Аб сістэме рэгулявання цен», правесці пры неабходнасці дадатковыя сустрэчы з людзьмі, прадстаўнікамі сферы гандлю.

Звяртаючыся да ўдзельнікаў мерапрыемства, кіраўнік дзяржавы падкрэсліў: «Я вас папярэджаю: адступлення ад гэтага быць не можа. У гэтым сутнасць нашай палітыкі і справядлівасць». Ён заўважыў, што ў няпростай сітуацыі ў свеце і вакол Беларусі некаторыя недахопы можна было б спісаць на санкцыі, знешні ціск і іншае. І гэта сапраўды адна з прычынаў таго, што адбываецца ўнутры

краіны. «Але гэта не прычына, каб усё звальціць у адну кучу і сказаць: мы тут ні пры чым. Аказваецца, пры чым. І практыка за чатыры месяцы паказала, што пры чым», — сказаў беларускі лідар, яшчэ раз падкрэсліўшы, што справядлівы падыход павінен быць у аснове і цэнаўтварэння, і аплаты працы работнікаў.

Кіраўнік дзяржавы звярнуўся да тэмы выраўноўвання умоў гаспадарання для ўсіх суб'ектаў, у тым ліку для індывідуальных прадпрыемстваў. Па яго словах, «іпашнікі пачалі нейкі шум» у сувязі з увядзеннем новых правіл, якія рэгламентуюць іх работу. Аднак прычын для якой-небудзь незадаволенасці, на думку Аляксандра Лукашэнка, няма. Ён падкрэсліў, што нікога з індывідуальных прадпрыемстваў за аічнага рынку не выштурхваюць. І проста ставяць у роўня ўмовы. «Працуеш — плаці падаткі, як усе. Не можаш — бярэ матулю. Час прыйшоў таку», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

«Трэба кожнаму імкнуцца захаваць нашу краіну»

Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што ідзе глабальны перадзел свету, яго перафармаванне. «Што рабіць нам у гэтай сітуацыі? Трэба прайсці акуратна гэты перыяд, захаваць сябе. А захаваць толькі тады, калі будзе ўнутраная стабільнасць», — падкрэсліў ён. Прэзідэнт заўважыў, што беларускае грамадства гэта разумее, наколькі людзі бачаць няпростую сітуацыю ў некаторых суседніх краінах.

«Трэба вытрымаць, выстаяць

Трэба кожнаму імкнуцца захаваць нашу краіну. У нас для гэтага усё ёсць. Мы не проста можам яе захаваць, а калі скончыцца гэтая дзельная планета, мы будзем на парадак вышэй», — сказаў Прэзідэнт. Пры гэтым ён падкрэсліў: вельмі важна, каб усе накіравалі на гэта свае намаганні. Ён звярнуў увагу, што пытанне вельмі сур'ёзнае і ў гэтых адносінах трэба варушыцца. Прэзідэнт жадаў, каб урад сустрэўся з прадстаўнікамі гандлю, вытворчасці і гэтак далей і даў патрабаванні кіраўніка дзяржавы наконц адносна справядлівага рэгулявання цэнаўтварэння.

«Лепшай бульбы, чым са сваёй зямлі, няма»

Ацэньваючы работу эканомікі Беларусі ў 2022 годзе, Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што ў цэлым спрацавалі надзрэнна, але «маглі б крыху лепш».

Прэм'ер-міністр Раман Галоўчанка прывёў цікавы факт: з 20 еўрапейскіх краін Беларусь заняла 17-е месца па ўзроўню інфляцыі. Гэта значыць, 16 краін паказалі інфляцыю, вышэйшую за нашу.

У тэму

Раман ГАЛОЎЧАНКА: «Акрамя адміністрацыйных мер, патрэбны і эканамічныя»

Пасля нарады ў Прэзідэнта прэм'ер-міністр сустрэўся з журналістамі. Раман Галоўчанка падкрэсліў, што сітуацыя ў сферы цэнаўтварэння застаецца пад кантролем, сістэма рэгулявання працуе. Яна не прывяла да негатывіўных эфектаў ні для бізнесу, ні для гандлю. Яна не з'яўляецца дагматычнай, адкрыта для мадыфікацыі. Таксама ў найбліжэйшы час першы віцэ-прэм'ер урада па даручэнні Прэзідэнта правядзе пашыраную сустрэчу з удзельнікамі рынку, з кіраўніцтвам і ўласнікамі прадпрыемстваў гандлю, гандлёвых сетак. Калі будзе неабходна, выпрацоўць дадатковыя меры.

Раман Галоўчанка таксама падкрэсліў, што ў пытанні з цэнамі важны не толькі адміністрацыйны кантроль, бо ў цэнаўтварэнні іграюць ролю попыт і прапанова, якія ўздзейнічаюць на рынак. «Усё павінна быць

збалансавана. Акрамя адміністрацыйных мер, патрэбны і эканамічныя. Мы павінны прапанаваць больш за свой тавар», — сказаў прэм'ер-міністр. На гэта арыентаваны і праграмы імпартазамыяшчэння. Напрыклад, у сельскай гаспадарцы павялічваюць вытворчасць пладова-ягадных і іншых культур.

Васіль ГЕРАСІМАЎ: «Справа ў сацыяльнай справядлівасці»

Падчас нарады кіраўнік дзяржавы звяртаўся да пытання зарплат работнікаў і кіраўнікоў у некаторых гандлёвых сетках. У размове з журналістамі старшыня Камітэта дзяржкантролю Васіль Герасімаў распавёў журналістам, што ў шэрагу выпадкаў зарплат у кіраўніцтва гандлёвых сетак як раслі, так і растуць. «Напрыклад, калі ў чалавека была зарплата 148 тысяча рублёў, то зараз яна 193 тысяча рублёў. У некаторых заробкі сконжлі ў 4 разы. У некаторых — у два разы. Хтосьці атрымлівае 147 тысяча, нехта — 98 тысяча, нехта — 36 тысяча», — раскажаў ён.

Але справа нават не ў зарплатах кіраўніцтва, а сацыяльнай справядлівасці, аб чым гаварыў Прэзідэнт. «Калі б быў адпаведны рывок і па заробках служачых, але гэтага не адбываецца. А калі браць эканамічны вынік работы сетак, то, у прынцыпе, за мінулы год па прыбытку яны спрацавалі ў два разы больш, чым у 2021 годзе. Гэта значыць, рэсурсы ў іх ёсць», — канстатаваў старшыня КДК. Зарплата касіра — у сярэднім 800—1200 рублёў. І, па словах Васіля Герасімава, яна не расце сяміміліённымі крокамі ў залежнасці ад таго прыбытку, які атрымлівае тая ці іншая гандлёвая сетка.

Старшыня Камітэта дзяржкантролю таксама адзначыў, што суданосны зарплат у прамысловасці ў Беларусі ўстаноўлены на ўзроўні 1 да 8. Вось нешта аналагічнае павінна быць і ў гандлі. «Або ісці па шляху іншых краін, калі абкладанням звышдаходоў влічым падаткаабкладанне. Цяпер мы ў найбліжэйшы час выпрацуем гэтыя шляхі. Плюс было даручэнне, што сеткі павінны несці нейкую сацыяльную нагрукку», — рэзюмаваў ён.

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

«Варыць» кантэнт цяпер лягчэй

Учора ў Віцебску адбылася ўрачыстая цырымонія адкрыцця абласнога медыяцэнтра. Унікальны праект стаў пилотным, у запуску новай інфармацыйнай ўздымаў удзел міністр інфармацыі Уладзімір ПЯРЦОЎ, кіраўніцтва вобласці і раёнаў, прадстаўнікі СМІ.

Ініцыятарамі праекта выступілі галоўнае ўпраўленне ідэалагічнай работы і па справах моладзі Віцебскага аблвыканкама і абласная газета «Віцебскія весткі». Медыяцэнтр паўночнага рэгіёна знайшоў прапіску ў Доме прэсы, дзе размяшчаюцца рэдакцыі найбуйнейшых віцебскіх газет і карэспандэнцкія пункты рэспубліканскіх СМІ. Новы праект стане прасторай для навучання, павышэння кваліфікацыі юных і вопытных журналістаў, прадстаўнікоў мясцовай улады. У Доме прэсы будуць ладзіць відэаканферэнцыі, семінары, трэнінгі і практыкумы — з гэтай мэтай зала медыяцэнтра ўкамплектавана найноўшай тэхнікай. Пытанні актуальнай вёрсткі і напаянення кантэнтам для рэгіянальных газет, сакрэты фотаздымкі і павышэння ахопаў электронных версій, аператыўнасць, аб'ектыўнасць і навізна — інфармацыйная прастора Віцебшчыны выйдзе на новы ўзровень і зойме важную нішу ў фарміраванні іміджу вобласці. Для школьнікаў, якія займаюцца ў гуртках па інтарэсах журналісцкага кірунку, студэнтаў і выкладчыкі ВДУ імя П. М. Машэрава будуць ладзіць майстар-класы, тым больш што медыяцэнтр

універсітэта асвятляе студэнцкае жыццё па прафесійным узроўні: у ВДУ выпускаюць друкаваны і электронны часопіс, працуе студэнцкае тэлебачанне, маецца моцная база па стварэнні відэакантэнта.

На цырымоніі адкрыцця свае плячоўкі прадставілі інфармацыйныя флагманы Падзвіння і падзяліліся сакрэтамі паспеху ў медыяпрасторы. «Аршанская газета» паказала ўдзельнікам мерапрыемства тэатральную замалёўку «Як правільна «варыць» кантэнт»; гарадская газета «Віцьбічы» прадэманстравала цікавыя відэаролікі, якія карыстаюцца папулярнасцю ў YouTube: «Віцебскія весткі», якія крочаць у нагу з сучаснымі тэндэнцыямі, падзяліліся лайфхакамі развіцця газеты ў ТікТок.

Па словах начальніка галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы і па справах моладзі Марыны НАВІЦКАЙ, у будучыні

на базе медыяцэнтра плануецца стварыць яшчэ і адукацыйную лабараторыю з неабходным абсталяваннем для работы, у тым ліку і ў фармаце анлайн. Арганізатары праекта разлічваюць, што медыяцэнтр стане плячоўкай не толькі для ўдасканалення традыцыйных СМІ, але і для папулярызавання і развіцця блогасферы.

Удзельнікі мерапрыемства, сярод якіх былі кіраўнікі райвыканкамаў вобласці, прынялі ўдзел у дыялогавай плячоўкай, на якой абмеркавалі пытанні якаснага ўзаемадзеяння прадстаўнікоў улады і СМІ, вырашэння праблем грамадства праз надзейныя інфармацыйныя каналы.

— Я ўражаны сённяшнім мерапрыемствам. Яно прайшло ў незвычайнай форме. Мы пастараліся зрабіць гэта сустрэчу максімальна карыснай для ўсіх удзельнікаў, каб яны з першых вуснаў пачулі пра тэндэнцыі, якія ёсць зараз у сучасных медыя. Не толькі ў СМІ, але і ў месенджарах, сацыяльных сетках, куды зараз лэйшлі нашы чытачы, глядачы і слухачы. Мы таксама ідзём туды да іх. Наколькі будзе эфектыўным гэтае ўзаемадзеянне, настолькі будзе эфектыўнай і наша работа. Мы павінны закрываць патрэбы нашых жыхароў у атрыманні аб'ектыўнай аперацыйнай інфармацыі аб жыцці рэгіёна ў цэлым, праблемах, што ўзнікаюць, іх вырашэнні, тэрмінах, рашэннях улады, якія паўплываюць на жыццё кожнага чалавека, — падзяліўся ўражаннем Уладзімір Пярцоў.

Аляксандра ГВОЗДЗЕВА, фота аўтара.

На слыху

ЦІ НАДОЎГА ЗАКРЫЛІ «БАБРОЎНІКІ»?

Польскі пункт пропуску прыпыніў сваю дзейнасць на нявызначаны час

«На сёння пункт пропуску «Берастаўца» (сумежны «Баброўнікі») заставаецца адзіным пунктам пропуску, які функцыянуе на беларуска-польскай частцы дзяржаўнай граніцы ў Гродзенскай вобласці. Ён таксама з'яўляецца і адным з самых загружаных на беларуска-польскай частцы дзяржаўнай граніцы, таму што ў лістападзе 2021 года таксама ў аднабаковым парадку Рэспублікай Польшчай быў закрыты пункт пропуску «Кузна» і ўсе транспартныя патакі, пасажыры былі перанакіраваны ў гэты пункт пропуску», — сказаў начальнік ўпраўлення пагранічнага кантролю Гродзенскай пагранічнай групы Андрэй ШОКА.

На сённяшні момант для грамадзян, якія жадаюць наведаць Польшчу, застаецца толькі адзін міжнародны пункт пропуску «Брэст», а таксама для грузавога транспарту застаецца адзін міжнародны пункт пропуску «Казловічы».

Дарэчы, закрыты пункт пропуску самі грамадзяне Польшчы маглі скарыстаць для выязвавага наведвання Беларусі.

У МЗС Беларусі быў выкліканы часовы павераны ў справах Польшчы ў нашай краіне Марцін Ваіцяхоўскі. «Яму заўяўлены рашучы працэст у сувязі з аб'яўленымі дзеяннямі польскімі кіраўніцтвамі планами прыпыніць 10 лютага 2023 года з 14.00 па беларускім часе рух у пункце пропуску «Баброўнікі» — Берастаўца» — гаворыцца ў паведамленні МЗС. — Польшкаму дыпламату было ўказана на катэгарычную

непрымальнасць гэтага кроку, які абстрае і без таго вельмі складаную сітуацыю на беларуска-польскай граніцы і парушае правы тысяч грамадзян Беларусі, Польшчы і многіх іншых краін».

Акрамя таго, была падкрэслена контрпрадукцыйнасць любых спроб націску на Беларусь.

«Трэба разумець, што гэты крок у прынцыпе мае антыгуманны характар, — адзначылі ў знешнепалітычным ведамстве. — Польшкае кіраўніцтва наўмысна стварае нечалавечыя ўмовы для простых грамадзян і перавозчыкаў, наносіць істотную шкоду як буйным эканамічным аператарам, так і дробнаму бізнесу».

У МЗС лічаць, што найбольшую шкоду панясець еўрапейскія

кампаніі і грамадзяне, перш за ўсё польскія. Як вядома, беларускія перавозчыкі з-за раней прынятых польскім бокам рашэнняў гэтую граніцу перасякаць не могуць.

«Выключна ўся віна за наступствы такіх валютарысцкіх рашэнняў ляжыць на дзейным урадзе Польшчы. Спадзяёмся, што ўзровень польскай дэмакратыі дазволіць пацяраць прадпрыемствам і грамадзянам зрадаць адпаведныя пытанні свайму ўраду. Беларускі ж бок пакідае за сабой права прыняць адэкватныя меры рэагавання і заўсёды адкрыты для канструктыўнага і ўзаемапаважлівага дыялогу ў інтарэсах грамадзян Беларусі і Польшчы», — заявілі ў беларускім МЗС.

Паводле БелТА.

«Нельга ўсё манапалізаваць»

Раман Галоўчанка далажыў, як складаецца сітуацыя з цэнамі на імпарцыйныя тавары. Праводзіцца работа па выбудоўванні кантролю пастаўкі імпарцыйных тавараў на ўнутры рынак па адэкватных цэнах. На сёння схема выглядае наступным чынам: Дзяржаўны мытны камітэт ажыццяўляе маніторынг цэн на больш як дзве тысячы ўвозімых таварных пазіцый, у выпадку ўстанавлення фактаў перавышэння кошту (існуе база рэальнага кошту такіх тавараў) мытны камітэт інфармуе МАРГ, які, у сваю чаргу, аналізуе, як гэта ўплывае на інфляцыю, і прымае папярэднія меры.

Кіраўнік дзяржаўнага пацікаўнасці, чаму нельга вызначыць канкрэтны імпарцёр для асноўных таварных пазіцый, калі гэта будзе выгадна. Як прыклад, прывёў рэальную гісторыю з жыцця. Да Прэзідэнта звярнуліся з просьбай увезці ў краіну какава-бабы. Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што не быў вельмі паглыблены ў сутнасць праблемы, але вырашыў падтрымаць бізнесменаў з адной умовай: гэтыя какава-бабы павінны быць пастаўлены на беларускі рынак па цэнах ніжэйшых, чым яны тады каштавалі на рынку. Праз тры месяцы какава-бабы гэтымі бізнесменамі былі дастаўлены на «Камунарку». «Я кажу: «Але яны ўзялі?» — «А яны не возьмуць? Дырэктар кажа: калі я не возьму? — заўтра пасадыць. Чаму? Таму што наштам танней». Я кажу: «Хлопцы, завозце ўсе аб'ёмы, калі гэта танней». Сапраўды танней прывезлі. Эканоміку паказалі, паказалі, колькі яны зарабілі. Гэта значыць, нармальна. А чаму мы не можам па крытычных групах тавараў дамовіцца з людзьмі?» — удакладніў Аляксандр Лукашэнка.

«Нельга ўсё манапалізаваць, але на асноўных катэгорыях тавараў мы гэта абавязкова адпрацуем», — паабяцаў прэм'ер-міністр. Валерыя СЦЯЦКО.

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

Байдэн пакуль не гатовы прыняць рашэнне аб удзеле ў прэзідэнцкіх выбарах 2024 года

Прэзідэнт ЗША Джо Байдэн заявіў, што пакуль не гатовы прыняць рашэнне аб тым, ці будзе ён вылучаць сваю кандыдатуру на прэзідэнцкіх выбарах 2024 года. Пра гэта ён паведаміў у інтэр'ю амерыканскаму тэлеканалу Telemundo.

«Я пакуль проста не гатовы прыняць гэтае рашэнне», — сказаў Байдэн.

У адказ на ўдакладняльнае пытанне журналіста, ці ёсць у гэтым які-небудзь утоены матыў, амерыканскі лідар адказаў: «Не». Напярэдадні Байдэн заявіў у інтэр'ю PBS, што мае намер удзельнічаць у выбарах 2024 года, аднак цвёрдага рашэння яшчэ няма. Ён адзначаў, што калі б у яго былі праблемы са здароўем, якія перашкаджалі б рабоце, то шчыра сказаў бы пра гэта суайчыннікам.

Некалькі дзён таму сенатар-рэспубліканец Тэд Круз казаў, што Байдэн наўрад ці стане кандыдатам у кіраўнікі дзяржавы ад дэмакратычнай партыі ў 2024 годзе.

У сваю чаргу, раней былі спікер палаты прадстаўнікоў ЗША Нэнсі Пелосі пачыла, што Байдэну варта вылучацца на другі прэзідэнцкі

тэрмін у 2024 годзе, а таксама назвала магчымае вылучэнне экс-прэзідэнтам краіны Дональдам Трампам сваёй кандыдатуры «дрэннай навіной».

Лідар КНДР Кім Чэн Ын назваў моцную армію залогам росквіту краіны

Кіраўнік Паўночнай Карэі Кім Чэн Ын заклікаў да беспрэцэдэнтных тэмпаў нарошчвання ваеннай моцы краіны. Такую заяву, як паведамляе ЦТАК, ён зрабіў падчас фотасесіі з удзельнікамі ваеннага парада, які адбыўся раней.

Кім Чэн Ын падкрэсліў, што росквіт КНДР залежыць ад «моцнай арміі», і адзначыў, што «чалавек можа прадэманстравачь сваю годнасць і гонар толькі тады, калі ён моцны». На думку паўночнакарэйскага лідара, эканамічны росквіт краіны без моцнага войска — «ўсяго толькі міраж».

Кім таксама пахваліў удзельнікаў ваеннага парада які падзеі, якая павінна быць «асабліва адлюстравана ў гісторыі». У Пхеньяне прайшлі святочныя мерапрыемствы ў гонар 75-годдзя заснавання Карэйскай народнай арміі (КНА). Галоўнай падзеяй дня стаў ваенны парад на плошчы Кім Ір Сена. У парадазе

ўдзельнічала калона міжконтынальных балістычных ракет, уключаючы «Хвасон-17», таксама былі заўважаны новыя танкі і звышбуйныя ракетныя сістэмы залпавага агню.

Вучоныя папярэдзілі, што вялікая колькасць ледніковых азёр уяўляе пагрозу для 15 мільянаў чалавек

Калі 15 мільянаў чалавек па ўсёй планеце жывуць у рэгіёнах, якія могуць быць закрануты паводкамі, выкліканымі раставаннем леднікоў, паведамляе ТАСС са спасылкай на прэс-службу новазеландскага Універсітэта Кентэрберы.

Паводле слоў супрацоўніка ўніверсітэта і аднаго з аўтараў даследавання Томаса Робертсана, змяненне клімату выклікае паступовае раставанне леднікоў і ўтварэнне ледніковых азёр. Па меры росту іх аб'ёму і эрозіі глебы павялічваецца пагроза так званых прырываў ледніковага возера — сідзу вады ў выніку разбурэння прыродных бар'ераў, які можа адбывацца раптоўна і прыводзіць да значных разбурэнняў.

Амаль палова такіх слаба абароненых груп насельніцтва прыпадае на Індыю, Пакістан, Кітай і Перу.

Андрэй ХУДЫК:

«Запасы карысных выкапняў у нас штогод папаўняюцца»

Геалагаразведаныя работы для пошуку новых радовішчаў і плошчаў карысных выкапняў вядуцца ў Беларусі ўжо шмат дзясяткаў гадоў. Гэтая дзейнасць важная для павышэння эканамічнага патэнцыялу краіны, а таксама для пастаяннага папаўнення мінеральна-сыравіннай базы Беларусі. У краіне больш як 10 тысяч радовішчаў розных карысных выкапняў. Карэспандэнт БелТА паразмаўляў з міністрам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Андрэем ХУДЫКАМ аб перспектывах пашырэння геалагічнай галіны ў Беларусі, забяспечанасці пэўнымі відамі рэсурсаў і новых радовішчах. Кіраўнік прыродаахоўнага ведамства раскажа аб мадэрнізацыі абсталявання, імпартазамышчэнні выкапняў ва ўмовах санкцый і рабоце з патэнцыяльнымі інвестарамі ў сферы геалагаразведкі.

— Андрэй Паўлавіч, мінеральна-сыравінная база — багацце нашай краіны. Якія меры па яе пашырэнні сёння прымаюцца?

— Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя пастаянна вядзе аналіз стану мінеральна-сыравіннай базы Беларусі, а таксама ўзроўню выкарыстання сыравіны і патрэбы ў ёй прадпрыемстваў. Акрамя таго, прапануюцца перспектывы новых радовішч карысных выкапняў для разведкі і распрацоўкі.

Геалагаразведаныя работы ў асноўным выконваюцца ў рамках падпраграмы «Нетры Беларусі» дзяржаўнай праграмы «Ахова навакольнага асяроддзя і ўстойлівае выкарыстанне прыродных рэсурсаў».

і туфамі. Гэты від сыравіны можа быць выкарыстаны для вытворчасці базальтавых бесперапынных валокнаў, арміруючых матэрыялаў і вырабаў, базальтавых супертонкіх валокнаў і іншых вырабаў у мэтах поўнага імпартазамышчэння.

— Якія цяпер аб'ёмы здабычы карысных выкапняў у Беларусі?

— За апошнія гады назіраецца ўстойлівае становішча дынаміка росту здабычы асноўных відаў мінеральнай сыравіны. Напрыклад, калі ў 2016 годзе мы здабылі 104 млн тон карысных выкапняў, то ў 2021 годзе — ужо 123 мільёны. У гэты ж час імпорт з 4,3 млн тон увозімай сыравіны ў 2016 годзе знізіўся да 1,4 млн тон у 2021-м.

— Як у Беларусі арганізавана работа па пошуку новых зале-

жакуючы сумеснай рабоце гэтых арганізацый дасягнута здабыча нафты ў 1,81 млн тон, што на 180 тысяч тон больш, чым у 2016 годзе. Атрыманы прырост запасу нафты ў 2,15 млн тон — гэта на 390 тысяч вышэй, чым у папярэднім годзе.

— Здабыча калійных соляў — важны напрамак для краіны. Наколькі мы забяспечаны гэтым відам карысных выкапняў і ці будучы пашырэння работ па пошуку іх новых радовішчаў?

— На гэты момант запасы калійных соляў складаюць 7,3 млрд тон. Пры існуючай штогадовай здабычы — каля 53 млн тон — краіна забяспечана гэтымі запасамі больш чым на 100 гадоў. Акрамя Старобінскага і Петрыкаўскага радовішчаў, якія зараз распрацоўваюцца, у Беларусі выяўлены яшчэ і Акцябрскае радовішча, а таксама ўчасткі Жыткавіцкі і Капаткевіцкі, якія служыць рэзервай сыравіннай базы для калійных прадпрыемстваў.

Пры неабходнасці павелічэнне сыравіннай базы калійных соляў магчыма за кошт нашэрчвання запасаў у краёвых частках шахтавых палёў і асваення больш глыбокіх гарызонтаў.

— Як ідуць справы з пошукам выкапняў для вытворчасці золата, серабра і палладу?

— На тэрыторыі нашай краіны выяўлены правы ўрану, золата, радовішчы жалезных руд і іншых карысных выкапняў. Аднак стрымлівальны фактар іх далейшага вывучэння і ўводу — недастатковая эканамічная эфектыўнасць іх распрацоўкі з-за нізкай якасці сыравіны, якая суступае імпортнай, а таксама складаныя горна-геалагічныя ўмовы распрацоўкі.

Разам з тым Мінпрыроды сумесна з зацікаўленымі прапрацоўвае варыянты давывучэння і паліяшэння якасных характарыстык гэтых карысных выкапняў, а таксама пошук тэхналогій іх уза-

гачэння, у тым ліку ў краінах блізкага замежжа.

— Ва ўмовах санкцыйнага ціску асабліва актуальнасць набыла тэма імпартазамышчэння. Якія меры прымаюцца для ўцягвання карысных выкапняў у гаспадарчы абарот, у тым ліку для замаяшчэння імпарту будматэрыялаў? Якія магчымасці для гэтага ёсць у краіны?

— Нягледзячы на наяўнасць уласных карысных выкапняў, такіх як каалін, кварцавыя пяскі, гліны, даламіт, мел і базальты, мы іх таксама імпартуем.

— Удасканаленне тэхналагічных магчымасцяў дзяржаўнага прадпрыемства «НПЦ па геалогіі» дасць магчымасць не толькі знізіць затраты на бурэнне свідравін, але і істотна зменшыць час на правядзенне такіх работ. У 2022—2024 гадах плануецца ўмацоўваць матэрыяльна-тэхнічную базу прадпрыемства, набываючы абсталяванне ў лізінг на ўмовах, вызначаных распараджэннем Прэзідэнта.

Цяпер у геалагаразведанай галіне ёсць праблема кадравага дэфіцыту, звязаная не толькі з высокім сярэднім узростам работнікаў, але і з адтокам маладых кадраў.

«Разведаныя запасы карысных выкапняў даюць магчымасць забяспечыць сыравінай усе буйныя горназдабывальныя прадпрыемствы Беларусі пры іх рабоце на поўную вытворчую магутнасць».

Для вырашэння гэтых праблем мы стараемся павышаць прэстыж працы супрацоўнікаў геалагаразведанай галіны і ўзровень сярэдняга заробатнай платы. Акрамя таго, удзяляем увагу павышэнню

Паліўныя брыкеткі «Піні Кей» вырабляюць у Быхаве. Прадукцыя цалкам ідзе на экспарт.

Так, на 2021—2025 гады запланавана 19 канкрэтных мерапрыемстваў для забеспячэння краіны запасамі карысных выкапняў і павышэння эфектыўнасці дзеючых вытворчасцяў па здабычы і першаснай перапрацоўцы мінеральнай сыравіны. Большасць з гэтых мерапрыемстваў накіравана на замену імпортнай сыравіны — пяску для шкляной прамысловасці, глін і каалінаў для керамічнай прамысловасці, мелу для цэлюлозна-папяровай і лакафарбавай прамысловасці.

— Наколькі краіна сябе забяспечвае рознымі відамі рэсурсаў? Ці знойдзены ў апошнія гады новыя радовішчы?

— Разведаныя запасы карысных выкапняў даюць магчымасць забяспечыць сыравінай усе буйныя горназдабывальныя прадпрыемствы Беларусі пры іх рабоце на поўную вытворчую магутнасць.

Пры цяперашніх аб'ёмах здабычы прамысловымі запасамі калійных і каменнай соляў, даламіту, глін, пяску краіна забяспечана больш як на 100 гадоў. Запасу торфу — каля 70 гадоў, а запасаў падземных вод, будаўнічага каменю і трэпелю — больш як на 50 гадоў. Акрамя таго, дзякуючы пастаяннай рабоце геалагаў запасы карысных выкапняў у нас штогод папаўняюцца.

Так, у 2018—2020 гадах выяўлена і папярэдне разведана радовішча Навадворскае ў Пінскім раёне з новым для Беларусі відам карысных выкапняў — базальтамі

жаў нафты? Якія ёсць поспехі за апошнія гады ў гэтай сферы?

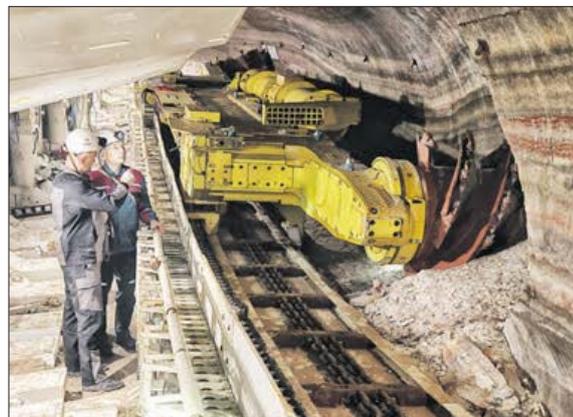
— У краіне гэтым займаюцца такія дзяржаўныя прадпрыемствы, як «НПЦ па геалогіі» і «Вытворчае аб'яднанне «Беларуснафта».

Работы па вуглевадародах, якія праводзяцца Навукова-вытворчым цэнтрам па геалогіі, у першую чаргу накіраваны на выяўленне перспектывных плошчаў з ацэнкай прэгнозных рэсурсаў нафты і запасаў. У сваю чаргу дзейнасць «ВА «Беларуснафта» грунтуецца на больш дэтальных работах на раней выяўленых перспектывных плошчах. Іх мэта — падырхоўка залежаў да распрацоўкі.

Агулам у краіне за перыяд 2016—2022 гадоў было адкрыта 10 радовішчаў нафты. У 2022 годзе

У нетрах Беларусі схавана нафта.

У шахце па здабычу руды для вытворчасці калійных угнаенняў на Петрыкаўскім руднапрацэсінгавым ААТ «Беларуськалій».

Доўгі час многія прадпрыемствы выкарыстоўвалі сыравіну з краін постсавецкай прасторы, таму што гэта было эканамічна выгадна і абгрунтавана. Аднак ва ўмовах закрыцця традыцыйных рынкаў і павелічэння кошту імпортнай сыравіны стаіць задача актывізаваць работу па асваенні і выкарыстанні ўласнай сыравіны. Па многіх напрамках шэрагам прадпрыемстваў арганізавана работа па павелічэнні здабычы сыравіны, пераглядаюцца падыходы па тэхналогіі ўзбагачэння карысных выкапняў.

Так, напрыклад, арганізацыя Мінпрама павялічылі выкарыстанне айчыннага кварцавага пяску (Гомельскага горна-ўзбагачальнага камбіната), прыдатнага ў якасці фармоўнага.

Мінпрыроды сумесна з зацікаўленымі ведамствамі і арганізацыямі распрацавалі шэраг мерапрыемстваў па пашырэнні выкарыстання ўласных мінеральна-сыравінных рэсурсаў.

— Ці плануецца нейкія тэхналагічныя змены ў сферы геалагаразведкі (мадэрнізацыя абсталявання, падырхоўка кадраў і іншае)?

кваліфікацыі і перападрыхтоўцы кадраў, а таксама паліяшэнню сацыяльна-бытавых умоў у час вядзення палёвых работ.

— Раней ішла размова аб магчымых інвестыцыях з боку Кітая. Якая работа вядзецца ў гэтым напрамку?

— Магчымым напрамкі супрацоўніцтва абмярковуюцца з Пасольствам Беларусі ў КНР. Наша пасольства праводзіць сустрэчы з кіраўніцтвам правінцый і кампаній з мэтай пошуку патэнцыяльных партнёраў, прапрацоўваюцца магчымасці супрацоўніцтва. Перыядычна накіроўваюцца інфармацыя і дэманстрацыйныя матэрыялы аб радовішчах і ўчастках, прывабных для інвестыцый, у прыватнасці аб'ектаў, уключэння ў пералік для перадачы ў канцэсію.

У якасці патэнцыяльных партнёраў разглядаюцца і іншыя краіны.

Каб павысіць інвестыцыйную прывабнасць аб'ектаў, разглядаем магчымасць поўнасна вывазіць інвестара ад абавязку кампенсаваць у даход рэспубліканскага бюджэту затраты на выкананне за кошт сродкаў дзяржавы геалагічнага вывучэння нетраў.

ХРОНІКІ АПАКАЛІПСІСА

Чаму землетрасенне ў Турцыі аказалася настолькі разбуральным?

Агульная колькасць ахвяр магутнага землетрусу, які адбыўся ў панядзелак на паўднёвым усходзе Турцыі і ў паўночнай частцы Сірыі, перавысіла 20 тысяч чалавек. Тысячы будынкаў ляжаць у руінах, дзясяткі тысяч сем'яў засталіся без прытулку. Выратавальная аперацыя працягваецца, аднак надзеі знайсці пад абломкамі тых, хто выжыў, усё менш, адзначае «Бі-бі-сі». ААН папярэджае, што поўны маштаб катастрофы дагэтуль незразумелы. Чаму землетрасенне ў Турцыі аказалася настолькі разбуральным?

Тэктанічныя зрухі

За магутным падземным штуршком у раёне горада Газіянтэпа недалёка ад сірыйскай мяжы адбыўся другі — у раёне турэцкай правінцы Кахраманмараш. Пасля гэтага былі зарэгістраваны сотні афтэршокаў. Сілу падземнага штуршка ў раёне Газіянтэпа ацэньваюць у 7,8 бала, што па шкале магнітуд расцэньваецца як разбуральны землетрус. Яго эпіцэнтр знаходзіцца на адносна невялікай глыбінні — каля 18 кіламетраў пад зямлёй, што выклікала значныя разбурэнні на паверхні.

«За апошнія 10 гадоў было толькі два землетрусы такой магнітуды, і яшчэ чатыры — за дзесяцігоддзе да гэтага», — растлумачыў Бі-бі-сі кіраўнік Інстытута па зніжэнні рызык і памяншэнні небяспекі стыхійных бедстваў ва Універсітэцкім каледжы Лондана прафесар Джана Фор Уокер.

Аднак сіла штуршкоў — не адзіная прычына маштабнасці разбурэнняў. У дадзеным выпадку гэта здарылася глыбокай ноччу, калі людзі спалі. Трываласць будынкаў, у якіх яны знаходзіліся, была немалаважным фактарам. Па словах спецыяліста па вулканалогіі і інфармаванні аб рызыках ва Універсітэце Портсмута доктара Кармэн Саланы, наступныя суткі пасля першых падземных штуршкоў былі вырашальныя для выратавання людзей.

«Устойлівасць інфраструктуры, на жаль, неаднастайная на поўдні Турцыі і асабліва ў Сірыі, таму выратаванне жыццёў у асноўным залежыць ад рэагавання. Наступныя 24 гадзіны маюць вырашальнае значэнне для пошуку тых, хто выжыў — праз 48 гадзін іх колькасць розка памяншаецца», — тлумачыць Салана.

У гэтым рэгіёне буйных землетрусаў не адбывалася на працягу апошніх 200 гадоў, таму ўзровень падрыхтаванасці тут ніжэйшы, чым у раёнах, больш звыклых да рэгулярных падземных штуршкоў. Зямная кара складаецца з тэктанічных пліт, якія шчыльна прысунуты адна да адной. Часта пліты спрабуюць зрушыцца, але ім замінае трэнне ад судакранання з суседняй плітой. Часам ціск нарастае, калі адна пліта раптам не зрушваецца з месца, выклікаючы рух на паверхні.

У дадзеным выпадку ў рух прыйшла Аравійская тэктанічная пліта, што рухаецца на поўнач, сутыкнуўшыся з Анаталійскай плітой. Трэнне гэтых пліт было прычынай бед у мінувлым. 13 жніўня 1822 года яно выклікала землетрус магнітудай 7,4, што значна менш, чым магнітуда 7,8 бала, зарэгістраваная ў панядзелак.

Тым не менш землетрус XIX стагоддзя нанёс вялізную шкоду гарадам у гэтым раёне: толькі ў горадзе Алепа было зарэгістравана 7 тысяч смерцяў. Разбуральныя афтэршокі працягваліся амаль год. Пасля цяперашняга землетрусу ўжо адбылося некалькі афтэршокаў, і навукоўцы чакаюць, што тэндэнцыя захавецца.

Як вядома, землетрусы вымяраюцца па так званай шкале магнітуды па імені амерыканскага сейсмолага Чарльза Рыхтэра, які першапачаткова яе прапанаваў. Так, паводле такіх разлікаў, найменш небяспечны падземны штуршкі — магнітудай да 2,5 бала — звычайна не адчуваюцца, і іх можна выявіць толькі спецыяльнымі прыборамі. Штуршкі магнітудай да 5 ужо адчуваюцца і выклікаюць пашкоджанні.

Цяперашняе землетрасенне ў Турцыі трапляе ў катэгорыю разбуральных і выклікае сур'ёзныя пашкоджанні ў будынках на паверхні. Усё, што вышэй за 8 балаў, лічыцца катастрофічнымі землетрусамі, здольнымі цалкам знішчыць раён эпіцэнтра. Так, землетрус магнітудай 9 балаў каля берагоў Японіі ў сакавіку 2011 года выклікаў шырокія разбурэнні на сушы і справакаваў серыю гіганцкіх цунамі, адно з якіх прывяло да катастрофы на японскай АЭС «Фукусіма-1». Наймацнейшы землетрус магнітудай 9,5 быў зарэгістраваны ў Чылі ў 1960 годзе.

Катастрофа стагоддзя

Ратавальнікі усё яшчэ шукаюць тых, хто выжыў, але надзеі згасаюць больш чым праз чатыры дні пасля першага землетрасення. Дзясяткі тысяч людзей правялі чвэртую марозную ноч у імправізаваных сховішчах пасля таго, як страцілі свае дамы. Прэзідэнт Турцыі Рэджэп Таіп Эрдаган назваў землетрасенне «катастрофай стагоддзя». Супрацоўнік дабрачыннай арганізацыі Islamic Relief Салах Абугласем, які дапамагае ратавальнікам у горадзе Газіянтэпе, які апынуўся побач з эпіцэнтрам землетрусу, сказаў: «Ратавальнікі працуюць і ўсё яшчэ вераць, што цуды здараюцца». «У той жа час мы цяпер праіграем гэту гонку з часам», — дадаў ён.

Суветная арганізацыя аховы здароўя (СААЗ) заявіла, што перад гуманітарнымі арганізацыямі стаіць нялёгкае заданне забяспечыць выжыванне тых, хто перажыў землетрасенне. Як паведаміў прадстаўнік СААЗ, тысячы людзей зразд спрабуюць выжыць пад адкрытым небам, у жалілівых умовах, без доступу да вады, паліва, электрычнасці і сувязі, пры мінусавай тэмпературы. «Ёсць рэальная небяспека другаснага бедства, якое можа прычыніць шкоду большай

колькасці людзей, чым першапачатковае, калі не дзейнічаць гэтак жа энергічна, як гэта робяць ратавальнікі», — сказаў менеджар СААЗ па ліквідацыі наступстваў землетрусу Роберт Холдэн.

У некаторых месцах блізка да эпіцэнтра днямі адчуваліся рэшткавыя штуршкі і захоўвалася пагроза абвалвання будынкаў, якія ледзь уцалелі. Эканамічныя страцы ў выніку стыхійнага бедства цяжка падлічыць, бо сітуацыя працягвае развівацца не ў лепшы бок, але, паводле ацэнак агенцтва Fitch Ratings, яны, верагодна, перавышаюць два мільярды долараў і могуць дасягнуць 4 млрд долараў.

Прэзідэнт Турцыі заявіў, што да такога разбуральнага землетрасення падрыхтавацца было немагчыма. Эрдаган прызнаў «некаторыя праблемы», аднак цяпер, па-

водле яго слоў, сітуацыя пад кантролем. Ён заявіў, што ў цяперашніх умовах патрэбнае адзіства, а не ўзаемныя абвінавачванні. «У такі перыяд я не магу пацярпець, каб нехта піярэўся на негатыве ў сваіх палітычных інтарэсах», — заявіў прэзідэнт Турцыі. Рэджэп Таіп Эрдаган аб'явіў у краіне агульнанацыянальную жалобу па загінулых у выніку землетрусаў, якія адбыліся 6 лютага, паведаміў ТАСС. Яна працянецца сем дзён. У гэты перыяд прысупчаны сцягі на ўсёй тэрыторыі Турцыі, а таксама ў сумежных прадстаўніцтвах краіны.

Сейсмічная актыўнасць на планеце павялічылася ў сувязі з выпрабаваннямі ядзернай зброі. Аб гэтым заявіў глаўны навуковец супрацоўнік Інстытута касмічных даследаванняў РАН доктар фізіка-матэматычных навук Сяргей Пулінец. Ён распавёў аб трыггерах падземных штуршкоў, якія часам звязваюць з поўняй. Па словах спікера, землетрус у Турцыі адбыўся менавіта ў момант гэтай фазы Месяца. Навуковец растлумачыў гэта ўплывам гравітацыйных сіл, якія некаторыя лічаць вельмі слабымі. Аднак яны могуць спрацаваць у патрэбны момант, мяркую Пулінец.

«Трыггеры бываюць рознымі. Напаўняюць вадасховішча, зямная кара дэфармуецца, і там можа адбыцца землетрус. Пасля выпрабаванняў ядзернай зброі ў атмасферы пад зямлёй асабліва рэзка ўзрасла глабальная сейсмічная актыўнасць, і яна працягваецца на павышаным узроўні», — цытуе вучонага ucr.ru. Пулінец сцвярджае, што падземныя штуршкі ў Турцыі могуць стаць трыггерам для гарадоў у радыусе дзвюх тысяч кіламетраў.

Жалівы кашмар

Гуманітарныя запатрабаванні закранутых землетрусам раёнаў Турцыі і Сірыі вельмівяжны, а маштабы разбурэнняў цяжка пера-

ацаніць. Пра гэта паведамляюць прадстаўнікі ААН, якія знаходзяцца ў гэтых дзвюх краінах. Як адначыў у інтэрв'ю Службе навін ААН гуманітарны каардынатар Арганізацыі Аб'яднаных Нацый па Сірыі Эль-Мастафа Бенламліх, усе папярэднія ацэнкі шкоды пакулі вельмі ўмоўныя. «На сёння мы цвёрда ведаем толькі тое, што патрэбы мясцовага насельніцтва вялізныя, а ўзровень разбурэнняў вельмі значны», — заўважыў ён. — Раён, які знаходзіцца побач з граніцай Турцыі, пацярпеў ад землетрусу ў той жа ступені, што і турэцкі Газіянтэп. Гэта і без таго найбяднейшы рэгіён, які пакуе ад крызісу і ваіны, якія працягваюцца ўжо 11 гадоў. Людзі не могуць вярнуцца ў свае дамы, і яны знайшлі часовы прытулак у мясцовых школах, бальніцах, мячэзях і цэрквах».

Калі дапусціць прамаўджванне, становішча Сірыі, якое і так было вельмі складаным, стане катастрофічным. Паводле даных ААН, да цяперашніх трагічных падзей у гуманітарнай дапамозе мелі патрэбу 15,3 мільёна сірыйцаў. Цяпер гэтая лічба будзе перагледжана ў бок значнага павелічэння, падкрэсліў гуманітарны каардынатар ААН па Сірыі.

Калі пачалося землетрасенне, прэс-сакратар Міжнароднай арганізацыі па міграцыі (МММ) Волга Барзьянкова знаходзілася ў Газіянтэпе, адным з найбольш пацярпелых турэцкіх гарадоў. У інтэрв'ю Службе навін ААН Волга расказала аб тым, што ёй давялося перажыць. «Калі раздаліся штуршкі, я, як і сотні тысяч іншых жыхароў Паўднёва-ўсходняй Турцыі, моцна спала, — успамінае яна. — Мне складана апісаць тое, што адчувае чалавек, які раптам працянаецца ў зоне землетрусу — аднаго з наймацнейшых, калі-небудзь зарэгістраваных у гэтым рэгіёне... Гэта было зусім сюррэальнае. Падлога і сцены трэсліся, прагіналіся, і пакулі мы беглі ўніз, на вуліцу, з трэцяга паверха, адзіным жаданнем было як мага хутчэй аказацца далей і ад якіх-небудзь будынкаў. Гэта былі шэсцьдзесят секунд самага жалівага кашмара, які я калі-небудзь адчувала ў сваім жыцці. Калі мы крочу супаколіся і зразумелі, што штуршкі скончыліся, мы раптам адчулі, што ідзе дождж і на вуліцы холадна. Ногі былі нібы жале — як быццам ужо не частка твайго цела. Усе вакол кагосьці клікалі, крычалі, лямантавалі...»

Беларусь спяшаецца на дапамогу

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка накіраваў спачуванні Прэзідэнту Турцыі Рэджэпу Таіпу Эрдагану і Прэзідэнту Сірыі Башару Асаду ў сувязі са шматлікімі ахвярамі землетрасення ў гэтых краінах. Аб гэтым паведамілі ў прэс-службе беларускага лідара. «З вялікім болям успрынялі ў Беларусі сумную вестку аб наступствах аднаго з самых разбуральных землетрасенняў на паўднёвым усходзе Турцыі, якое прывяло да шматлікіх чалавечых ахвяр, знішчыла гістарычныя і культурныя помнікі, аб'екты інфраструктуры і жыццёздзейнасці», — гаворыць

ца ў спачуванні прэзідэнту Турцыі. Ад імя беларускага народа і сябе асабіста Аляксандр Лукашэнка выказаў шчырыя спачуванні і словы падтрымкі турэцкаму лідару, родным і бліжкім загінулым. Ён пажадаў найхутчэйшага выздараўлення ўсім пацярпелым, а таксама аднаўлення разбуранай стыхійнай інфраструктуры.

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка заслухаў даклад міністра па надзвычайных сітуацыях Вадзіма Сіняўскага аб гатоўнасці МНС Беларусі да аказання дапамогі пацярпелым дзяржавам. Аб гэтым паведамілі ў прэс-службе беларускага лідара. Па выніках даклада Аляксандр Лукашэнка даручыў накіраваць у Турэцкую Рэспубліку аварыйна-ратавальны атрад МНС, атэставаны па міжнародных стандартах ААН, у складзе 64 спецыялістаў з тэхнічай і рыштункам, прызначанымі для правядзення аварыйных і пошукава-ратавальных работ. Было даручана таксама прапрацаваць пытанне накіравання ў Сірыю групу з гуманітарнай дапамогай.

Даручана — зроблена. Днямі другая група міжнароднага аварыйна-ратавальнага атрада спецыяльнага прызначэння «ЗУБР» МНС прыбыла ў турэцкі Газіянтэп. «Пошукава-ратавальныя работы праводзіцца з прымяненнем усіх наяўных перадавых метады і тэхналогій: для пошуку пацярпелых пад заваламі і кантролю стану будаўнічых канструкцый ратавальнікі МНС Беларусі прымяняюць акустычныя радары, відазаездаскопы, цэплавязеры, вібрафоны, спецыяльнае аварыйна-ратавальнае, альпініскае абсталяванне. Гатовыя работнікі атрада і да аказання медыцынскай дапамогі, як тэрапеўтычнай, так і рэанімацыйнай», — адзначылі ў прэс-службе.

Беларускі пошукава-ратавальны атрад на базе «ЗУБР» упершыню прайшоў атэстацыю ў 2013 годзе. Ён здольны праводзіць найбольш складаныя аперацыі пры разборы завалаў і ратаванні пацярпелых і быў атэставаны як атрад цяжкага класа і ўключаны ў пералік атрадаў, які рэкамендуецца ААН для рэагавання на надзвычайныя сітуацыі ва ўсім свеце. У 2018 годзе «ЗУБР» паспяхова прайшоў пераатэстацыю і пацвердзіў свой клас.

Пасля прыбыцця ў Кахраманмараш беларускі ратавальнікі з пошукавым сабакам сумесна з атрадам AFAD прыступілі да ажыццяўлення аварыйна-ратавальных работ. Пры разборы завалу будынка была знойдзена дзяўчына. Спачатку з ёй быў устаноўлены гукавы кантакт, праведзены работы па ўладкаванні лазаў праз будаўнічыя канструкцыі. На выратаванне спатрэбілася 4 гадзіны.

Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Турэцкай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь Мустафа Азджан выказаў удзячнасць народу Беларусі за салідарнасць у гэты складаны для краіны час у эфіры тэлеканала СТБ. Дыпламат заўважыў, што «Беларусь для нас — сапраўдны сябар, прысутнасць якая дапамагае перажываць усе гэтыя нягоды».

Захар БУРАК.

МІЛЬЁН ПУНСОВЫХ РУЖ

Пачым кветкі для закаханых?

Напрадвесні можна і трэба прызнавацца ў каханні. Расказаць пра свае пачуцці гэтымі днямі магчыма нават без слоў, прамоўленых усюль. Але наўрад ці гэта магчыма без кветак. У якую суму яны абыдзца гэтым лютым?

Хоць апошнім часам кветкі — дарагое задавальненне, прадаўцы спадзяюцца на высокія продажы. Ды наракаюць, што з кожным годам выручка ў «лёса-вызначальныя» для «кветкавых пунктаў» дні года ўсё ніжэйшая. Быў час, калі за адзін дзень — 14 лютага або 8 сакавіка — на продажы кветак можна было зарабіць суму, роўную «айцішнай» зарплатце за месяц. Але сёння ў людзей ёсць на што траціць грошы і акрамя «пазмернасцяў» нахталі кветак. І ўсё ж, усё ж...

ПРА РЫЦАРСТВА І КРЭАТЫЎ

Уласна кажучы, у прадаўцоў кветак падрыхтоўка да свят — закаханых і, вядома ж, 8 Сакавіка — пачынаецца з першымі днямі апошняга месяца зімы. Спачатку закупляецца дэкор — стужачкі і скрынчкі, «валянцінкі» і паштоўкі, а таксама тэматычная ўпаковачная папера адрозна на тры святы (бо на 23-га лютага мужчынам таксама часам уручаюць букеты). І ўжо цяпер, за некалькі дзён да 14-га, у кветкавыя крамы пачынаюць наведвацца закаханыя.

— Галоўнае свята для нас, вядома ж, 8 Сакавіка. Але і 14 лютага — важны дзень, — дзеліцца Карына, якая гандлюе кветкамі ў павільёне аднаго з гандлёва-забаўляльных цэнтраў сталічнага Сухарава.

Яна распавядае, што на 8 Сакавіка выручка дасягаецца колькасцю (нама такога мужчыны, які не заклапаціць б набывіццём хоць бы самых сціпных кветак у гэты дзень). Але купляюць часцей за ўсё цюльпаны, а яны адчуваюцца таннейшыя за ружы. З аднаго боку, цюльпаны — сімвал вясны і Міжнароднага жаночага дня, з другога — ахапак цюльпанаў выглядае больш выгійшына за тры ружы, а абыдзца больш танна. Так-так, і закаханыя мужчыны часцяком думваюць меркантильна. Кінуць да ног каханай «мільён пунсовых руж» гатовы далёка не кожны.

А вось на Дзень закаханых выручка дасягаецца якраз якаясю: у гэтае свята часцей выбіраюць усё ж ружы (або дарагія букеты). І дораці іх больш шчыра — не таму, што «такія традыцыя» (як часам бывае ў Міжнародны жаночы дзень — цешчы, калегам жаночага полу і гэтак далей), а сапраўды «па закліку сэрца».

— Самы стандартны варыянт — тры ружачкі, — кажа суразмоўца. — Але бываюць і выключэнні. У мінулым годзе, напрыклад, адзін мужчына якраз у Дзень закаханых купіў у мяне 47 руж — па ліку гадоў сваёй каханай. У мяне ў канцы дня столькі не было — прыйшлося «займаць» у суседкі.

Знадта шмат кветак на адным пункце ніколі не бывае, бо гэта далікатны тавар, кажа суразмоўца. Яна распавядае, што ў будні не знаходзіць «гаспадароў», і трапляе ў смецце каля 15% ад кожнай партыі кветак, прывезенай

на гандлёвы пункт. Гэта звычайныя «выдаткі вытворчасці» кветкавага бізнесу (кошт для пакупніка, дарэчы, фарміруецца з улікам і такога фактару).

— Гэта быў прыгожы жэст! — успамінае леташняга «аптовага пакупніка» Карына. — Мы з калегамі нават пазайздросцілі яго жонцы. Прыгадаўся яшчэ адзін выпадак, праўда, ён не мае дачынення ні да Дня Валянціна, ні да Міжнароднага жаночага дня. Мужчына, ужо ва ўзросце, купіў 17 руж на дзень нараджэння жонкі, а на паштоўцы пры нас напісаў (ручкі не было — у нас папрасіў): «Тебе опять 17 лет. Каждый твой день рождения хочет прибавить, а я скажу «нет!». Ну памятаец, гэта радок са старой песні.

Таксама добра прыдумаў! Заўсёды прыемна, калі мужчына працягвае творчы падыход, не проста робіць птушчак дзяжурным «букетікам у цэлафане». На шчасце, нашы мужчыны ўсё яшчэ застаюцца рыцарамі, умеюць заляцацца да жанчыны і кветкі каханым дарыць не перасталі.

ХТО ТЫ, ВАЛЯ?

«Валянцінкі» — яшчэ адзін артыкул даходу кветкавых кіёскаў 14 лютага. Каштуюць папярковыя «сэрцайкі» сёлета ў сярэднім ад 2 да 2,5 рубля, «валянцінкі» ручной работы — 3,5-5 рублёў у залежнасці ад складанасці дэкару. Дарэчы, калі самому свята шмат стагоддзяў, то «валянцінкі» з прызнаннямі — традыцыя адносна нестарая (пік папулярнасці папярковых сэрцайкаў з любюбымі прызнаннямі ў Еўропе прыпадае на XVIII стагоддзе). Дзень закаханых упершыню пачалі святкаваць у Англіі ў раннім сярэднявеччы, пішучы гісторыкі, і тады «валянцінкі» адно аднаму людзі яшчэ не пісалі — у тых часы нават сярод арыстакратыі ўменне чытаць і пісаць лічылася дзівацтвам. Так што, першымі «валянцінкамі» былі пернікі і піражкі ў форме сэрцайкаў. У Заходняй Еўропе Дзень Святога Валянціна адзначаюць з XIII стагоддзя, у Амерыцы — з 1777 года. У Савецкім Саюзе, дзе, як вядома, былі «первым делом самолеты, ну а девушки — потом», Дзень закаханых з'явіўся толькі ў пачатку 1990-х.

Хто такі заступнік закаханых Святы Валянцін — невразумела. 14 лютага каталіцкая царква шануе памяць адрозна трох святых Валянцінаў: Валянціна Рымскага, Валянціна — біскупа Церні, а таксама Валянціна з рымскай правінцыі Афрыка. І гістарычных фактаў пра ўсіх трох амаль не захавалася. Але романтичныя легенды з лішкам запўняюць недахоп інфармацыі. Па адной з самых распаўсюджаных, у III стагоддзі нашай эры Рым вёў шматлікія войны, і імператар выдаў указ аб забароне сваім салдатам ствараць сем'і. Уладар палічыў, што сямейны чалавек у баі будзе берачы сваё жыццё, думае не аб вайсковай славе, а аб жонцы і дзецях. Але святар Валянцін меркаваў, што Бог ёсць любоў, і паводзіў абрадаваць сваю кожную пару, у кім бачыў сапраўднага пачуцці, за што і прыняў пакутніцкую смерць, стаўшы нябесным заступнікам закаханых.

АБ ПЕРАВАГАХ ПАКУПНІКОЎ

Букет на Дзень Валянціна можна «прачытаць» — мая суразмоўца тлумачыць, што менавіта ў гэты дзень пакупнікі часам пытаюцца ў прадаўцоў аб забягтай «мове кветак». Не ўсе, вядома, гатовыя адказаць, але вось Карына — можа.

— Напрыклад, архідзі ў дар азначаюць «самая любімая». Я заўсёды раю фаленосісы — яны таннейшыя за іншыя архідзі і даўгавечныя ў зрэзцы. А сябра жанчыне, якая проста падабаецца (напрыклад, калезе), варта падарыць альстрамеры, яны — сімвал сяброўскай любові.

Хрызантэмы — сімвал вернасці і раскажучы, што каханне не згасла пасля многіх гадоў сумеснага жыцця, тлумачыць суразмоўца. Астры сімвалізуюць шчырасць пачуццяў. А ружы, і гэта агульнавядома, — сімвал любові гараіча, асабліва чырвоныя. Сімволіка белых руж — чысціна намераў. Менавіта белыя і чырвоныя ружы — самыя запатрабаваныя кветкі і на Дзень закаханых, і на 8 Сакавіка (прычым чырвоныя часцей, чым белыя), кажучы прадаўцы. Хоць 14 лютага таксама часта мужчыны выбіраюць для каханых ружовыя ружы розных адценняў.

— Сёлета чамусьці «пайшлі» ружы крэмавыя і жоўтыя тонаў, — кажа Карына. — Раней жоўтыя ружы лічыліся «веснікамі расстання», цяпер ніякіх негатывіных асацыяцый не выклікаюць — проста яркі, жыццярэды букет. На фоне нашай шэрані надвор'я яны выглядаюць сапраўды вельмі радасна. У мінулыя гады тыя ж крэмавыя ружы не былі моцна запатрабаваныя. Можа быць, гэта звязана з моднай цяпер гамай у вопратцы? Пад светлы кажучо крэмавыя ружы — сапраўды вельмі прыгожа.

А наогул, рознага роду нестандартныя варыянты (аранжавыя, цёмна-бардовыя або двухколорныя ружы) у асноўным выбіраюць дзяўчаты (прадаўцы распавялі, што яны на 14-га таксама часта набываюць кветкі — для мамы, бабы, часам — для сястры або блізкай сяброўкі). Мужчыны ж аддаюць перавагу класіцы — букет чырвоных руж, звычайна тры ці пяць штук, без дэкару.

— Ці ўжо адрозна бярэць гатовую фларыстычную кампазіцыю, — кажа суразмоўца.

Некаторыя думаюць, што букет фларысты складоўца з некандыцыйных «рэшткаў», але прадаўцы сцвярджаюць, што гэта не так: у букет заўсёды ідуць найлепшыя, самыя буйныя кветкі, каб ён стаў даўжэй і выглядаў даражэй.

— Рэшткі ў букеты даваліся гадоў 15 таму, — тлумачыць Карына. — Цяпер вельмі прыздзірлівыя пакупнікі, цэны на кветкі высокія, канкурэнцыя вялікая. Каб ваш букет купілі, ён павінен выглядаць багата. І важна, каб з яго на наступны дзень не давалося выцягваць кветкі, якія завялі — інакш пакупнік да вас больш не вернецца.

Ружы, вядома, пакупнікам падабаюцца высокія: стройныя, на доўгай ношцы. Але ў прадаўцоў — сваё меркаванне:

— Сэнс плаціць за высокае сцябло ёсць, толькі калі вы дорыце адну ружу (дарэчы, нядарэчнае рашэнне, бо адна прыгожая, пышная ружа ў дар з мовы кветак перакладаецца як «ты мая адзіная»). Калі руж вы плануецца падарыць хоць бы тры ці пяць, навошта плаціць за «ножку»? Ружы з больш кароткімі сцяблямі лепш выглядаюць у вазе, і несці іх у руках больш зручна. Але гэта пытанне прэстыж: з 1990-х лічыцца, што доўгія ружы — гэта дарага-багата. Яны сапраўды даражэйшыя, але ж не ў гэтым справа...

Зрэшты, прадаўцы кажучы, што маладоце пакаленне далёкае ад стэрэатыпаў і думае іншымі катэгорыямі. Напрыклад, любіць дарыць каханым дзяўчатам рамонкі. Гэта, аказваецца, дастаткова распаўсюджаныя запіт.

— Таму заўсёды заказваю рамонакву хрызантэму — у яе суквецце па форме падобнае на рамонак лугавы. Букет з 7—9 галінак выглядае міла і пяшчотна. І ў зрэзцы яна даўгавечная.

Ужо запатрабаваныя цюльпаны (у асноўным светлыя цюльпаны), хоць, вядома, пік іх продажаў прыйдзецца на 8 Сакавіка. А яшчэ часам просяць дадаць у букет гваздзікі (праўда, не чырвоныя, а ружовыя, фіялетавыя, белыя). У старэйшага пакалення — тых, каму 40—45 гадоў і больш — гваздзік асацыяцыя ў асноўным з кветкамі, якія ўскладаюць да помнікаў (і купляюць на пахаванне). Маладоце пакаленне свабоднае і ад гэтага стэрэатыпу — для іх гваздзік не мае ніякай ідэалагічнай афарбоўкі — проста далікатная і пяшчотная кветка, якая ўпрыгожыць букет. На мове кветак, дарэчы, гваздзік — сімвал вернасці ў каханні, і сёння ў продажы ёсць шмат яго разнавіднасцяў. Напрыклад, многім падабаецца гваздзік Шабо (ён расце пухнатымі «кусцікамі» і дорыць пяшчотны пах).

— Я, дарэчы, сама люблю гваздзікі, часам купляю галінку Шабо дадому, каб прыемна стаяла ў вазе, — кажа Карына.

АДКУЛЬ ТАКІЯ ЦЭНЫ?

Буйныя ружы, якія прадаюць сёння ў кветкавых кіёсках, прыехалі ў Беларусь у асноўным з Калумбіі, Кеніі і Эквадора. У залежнасці ад вышыні і памеру бутона каштуюць трапічныя ружы паслядоўна: 5,50, 6,50, 7,50, 8 рублёў за штучку і 10 рублёў — самая буйная. Ялікі

сёння выбар і беларускіх руж: на вакзале, напрыклад, імі гандлюе цэлы шэраг кіёскаў. Можна знайсці па 2,40 (трэба заўважыць, што з мінулага года цэны практычна не выраслі), буйнейшыя каштуюць 3 рублі за кветку. Нашы паўночныя ружы маюць невялікія бутоны, адрозніваюцца тонкімі сцяблямі, затое не «б'юць па кішэні». Але, у прынцыпе, па выніку выходзіць «тое на тое» — бо айчыныя ружы добра выглядаюць у кампазіцыі ад 10 штук, а паўднёвыя, буйныя, можна купіць і тры штучкі, каб букет выглядаў эфектна.

У крамы і гандлёвыя павільёны кветкі прыязджаюць пакаванымі. Набываюць іх у буйных аптавікоў, якія, уласна, і закупляюць тавар у замежных вытворцаў. Крамы плаціць за партыю прыкладна ў два разы вышэй першапачатковай закупачнай цэны: аптавікі закладваюць у гэтую суму транспартную, мытную выдаткі, фітасанітарны кантроль. Акрамя таго, рознічныя прадаўцы дадаюць уласны невялікі працэнт — і гэта ўжо цана для нас з вамі. Шлях айчынных руж да пакупніка карацейшы, адпаведна, і цэны ніжэйшыя. Прадаўцы кажучы, што на святы націзка не павышаецца: яны зарабляюць толькі на павелічэнні продажаў. Але ў закупцы напярэдадні 14 лютага і аж да сярэдзіны сакавіка кветкі традыцыйна становяцца даражэйшымі.

— Хоць аб'ектыўна зраз цэны на кветкі не скажучы, каб вельмі высокія. Пагадзіцеся, на фоне цэны, напрыклад, таго ж кілаграма свінны ружачка каштуе не так і шмат, — кажа «суседка» і калега Карыны Валянціна.

Імартныя ружы — у залежнасці ад вышыні — на сёння (напярэдадні Дня закаханых), як ужо гаварылася, у сярэднім абыдзца пакупніку ад 5,50, хрызантэмы — па 11 рублёў за галінку, гваздзікі і цюльпаны — па 3,50 (апошнія можна знайсці і па 2,50 за кветку), архідзі фаленосісы — таксама 7 рублёў за галінку. Спыняючы выбар на фларыстычнай кампазіцыі (букце або кошчыку), будзеце гатовыя расстачаць з сумай ад 50, але хутчэй за ўсё — 65—68 рублёў. Букет з беларускіх руж (21 кветка колеру залацістага шампанскага) будзе каштаваць у межах 52 рублёў.

Вядома, параўнанне цэн на кветкі з прадуктамі харчавання не зусім карэктнае: ежа — фізічная надзённая патрэба, а кветкі — хутчэй, патрэба духоўная. Але ж не хлебам адзіным жыць чалавек, пераконваюць прадаўцы кветак. Іншы раз «спажытак духоўны» важны не менш за яго.

Жыве кветка па-рознаму, архідзі ў зрэзцы можа прастаяць і тры тыдні, хрызантэма — два. Ружы гарантавана пратрымаюцца тыдзень, хоць пра калумбіійскія прадаўцы кажучы: «Гэтыя стаяць два тыдні мінімум». Зрэшты, усё залежыць ад догляду. У вазу з хрызантэмамі, напрыклад, вады трэба наліць на траціну, цюльпаны таксама ваду не любяць — наліваем яе толькі да лісцікаў. А вось ружа мае патрэбу ў вялікай колькасці вады: ёй неабходна цэлая ваза. Можна дадаць у ваду дзве чайныя лыжкі цукру (на літр) або растварыць аспірын — гэта падоўжыць ружам жыццё. І, вядома, любяць кветкі любяць прахалоду — так бутоны раскрываюцца больш павольна.

Аляксандра АНЦЭЛІВІЧ.

МЕСЦА СІЛЫ

ПРА БЛАКІТНЫЯ АЗЁРЫ ДЫ ЧОРНАВАЛОСУЮ ДЗЯЎЧЫНКУ

— *Міхаіл, як так атрымалася, што ў чалавека, які меў лецішча, з'явіліся яшчэ і дзве хаты за горадам?*

— Наша лецішча з рэтрамаронтам, які мы з жонкай Ксеніяй рабілі самі, месціцца ў садовым таварыстве за 10 кіламетраў ад Мінска. Але душа прагнула сапраўднага вясковага дома падалей ад сталіцы, дзе-небудзь у малюўным месцы. Я не раз уяўляў, як прымаў бы там турыстаў, вазіў іх на акаліцы, паказваў мясцовыя адметнасці. Мы трымалі гэтую думку ў галаве. Ксенія час ад часу скідвала нейкія аб'явы. А мінулым летам даслала фота жоўценькай хаткі ў вёсцы Старая Мядзельскага раёна. Я зацікавіўся, бо там побач мае любімыя Блакітныя азёры. І кошт быў невысокі, тысяч дэкараў у эквіваленце. Мы тут жа селі ў машыну і паехалі на аглядыні. Прыехалі ў вёску амаль ноччу, святла ў хаце няма, таму гадзелі з ліхтарыкам. На сцяне Ксенія ўбачыла карціну: на ёй — чорнавалася дзяўчынка, вельмі падобная да яе дачкі... Вырашылі, што гэта знак, і ў выніку набылі тую хату. Першы час пасля пакупкі жонка працягвала па звычцы дасылаць мне фота вясковых дамоў. Сярод іх была хата на хутары ў Глыбоцкім раёне. Яна знаходзіцца за 90 кіламетраў ад Блакітных азёраў. За яе прасілі нават менш за тысяч дэкараў. Я падумаў: за такія грошы лепш гэты дом узяць, чым ён згніе. Усё атрымалася сплантана. Вось цяпер паралельна аднаўляем дзве хаты.

Міхаіл і Ксенія адразу пасля пакупкі хаты на Блакітных азёрах.

і рабіць новы праект — не таннае задавальненне, прыйдзеца заплаціць некалькі тысяч рублёў. Незалежна ад таго што жама вам прадавец, патэлефануйце самі ў раённы ўчастак энергабыту. Там скажуць, ці знаходзіцца дом у базе, ці няма запавычанасці. Ёсць таксама служба «Адно акно» раённых электрасетак, дзе можна атрымаць кансультацыю. Калі па выніках званкоў у вас няма перашкод для падключэння дома да электразабеспячэння, ацаніце стан старой праводкі. Як правіла, яе трэба цалкам і без шкадавання замяніць, бо гэта ваша бяспека. У прыватнасці, хоць наш дом быў адключаны ад лініі электраперадачы з 1990-х гадоў, у базе меўся. Таму падключэнне святла абшлось нам усяго ў 20 рублёў плюс кошт бензіну, бо прыйшлося некалькі разоў ездзіць у Мядзель. Майце на ўвазе, што калі вы прапішацеся ў вясковую хаце, то можаце разлічыцца на льготны тэрэф на ацяпленне.

У асноўным у вёсцы прадаюцца дамы даваеннай ці пасляваеннай пабудовы. Прынамсі, нашай хатцы на Блакітных азёрах сёлета споўніцца сто гадоў. І хоць раней выкарыстоўвалі якасны зімовы лес, усё адно за гэты час бярвенні маглі падгніць у некаторых месцах, дзесьці іх падтачыў караед. Таму першае, што трэба зрабіць, — аглядзець сам зруб. Прастукайце яго тупым прадметам: калі гук моцны і дакладны — бярвенні добрыя. Калі зруб звонку абшыты шалёўкай, а знутры абклеены шпалерамі — не саромейцеся: папрасіце гаспадара адабраць у некалькіх месцах пару дошак і кавалкаў шпалераў, каб паглядзець, у якім ён стане. Калі ўсё ж такі купіце гэтую хату, пры яе рамонце знешнюю абшытку трэба здымаць цалкам, каб пераканацца, што ўсё ў парадку.

Звярніце ўвагу на печку, паспрабуйце яе прапаліць, у вёсцы гэта асабліва важна. Пазнаёмцеся і паразмаўляйце з суседзямі. Яны могуць вам раскажаць пра стан дома, бо жылі побач з ім. Выслухайце некалькі меркаванняў, таму што заўсёды знайдзецца тыя, хто вам не вельмі рады ці хоча паказаць сваю значнасць, раскажваючы, што яны хацелі купіць і «парэзаць» гэты дом на дрывы.

— *Можа, каб ацаніць стан дома, лепш узяць з сабой чалавека, які разбіраецца?*

— Калі ёсць такі на прыкмеце, можна. Але пытанне: колькі грошай ён папрасіць за сваю паслугу? Ведаю выпадак, калі спецыяліст яшчэ не паспеў зайсці ў дом, а ўжо вынес вердыкт: «Прасцей знесці гэты дом і пабудаваць новы». У нашым выпадку такое нават не разглядалася. Мы ж не адсквалнасці скупілі тыя хаты. Нам хочацца даць ім другое жыццё, захаваць каларыт і дух таго часу. Мы з Ксеніяй атрымаваем асалоду ад рэстаўрацыі старых рэчаў. Гэта як стэль жыцця, хобі. Я перакананы: стаяла хата сто гадоў і яшчэ столькі ж прастаіць. Новае пабудаваць, можа, і прасцей, але гэта ўжо будзе зусім не тое... Нам часам пішуць: «Ды каму патрэбны гэтыя развалюхі, вёска памірае...» Але ж менавіта ад нас залежыць, памрэ яна ці не...

— *Купілі дом: а што рабіць далей? Якія работы трэба выканаць у першую чаргу? З чаго пачаць?*

— Пасля пакупкі супакойцеся і на шчыры розум ацаніце стан вашага дома. Ужо прыйдзеца працаваць з тым, што купілі. Трэба адразу разумець, што працэс рамонтнага паправаўчага сіл і грошай. Дакладнай сумы нельга разлічыць загадзя, бо ў працэсе могуць выявіцца сюрпрызы. Але з нашага досведу і досведу знаёмых укладзі ў аднаўленне прыйдзеца ў тры разы больш, чым заплацілі за дом, — дзесьці 3-5 тысяч дэкараў у эквіваленце. З чаго пачаць? Пачнецца са шпалер. Працэс ачысціць сцен вельмі супакойвае. Калі падмурак пакасіўся і прасеў, дом прыйдзеца «падымаць». Тое ж самае з вянкамі: калі ніжнія бярвенні патра-

Печка на хутары пасля рэканструкцыі.

буюць замены, то гэта неабходна зрабіць адразу, а не пасля таго, як паставіце, напрыклад, новыя вокны. Мы пры дапамозе «вясковага радыё» знайшлі людзей, якія прыехалі з дамкратам і паднялі наш дом за 500 рублёў. Нам пачалі пісаць, што ў іх за гэтыя работы будаўнікі прасілі каля 8 тысяч рублёў. На маю думку, у апланце трэба арыентавацца на сярэднюю зарплату па краіне. Не замыкайцеся на адным варыянце, шукайце іншыя і абавязкова знайдзеце.

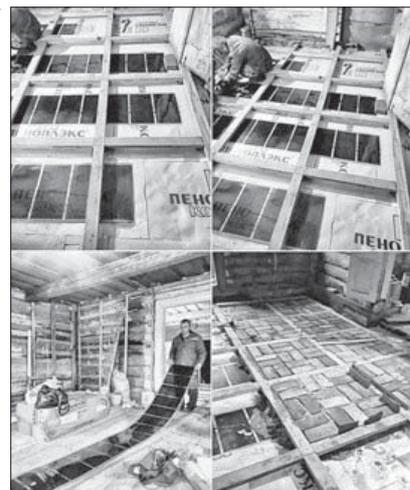

ПРА ЗЯЛЁНУЮ ШАФУ ДЫ ЦЭГЛУ З ГІСТОРЫЯЙ

— *А на чым можна сэканоміць у працэсе аднаўлення вясковай хаты?*

— Па-першае, на работнікаў. Прыезд будаўнікоў з горада — не таннае задавальненне. Таму першанарш прайдзецца па вёсцы, спытайце: ці ёсць у ваколіцы людзі з рукамі, якія могуць дапамагчы з рамонтам. Суседзі могуць падказаць кантакты печніка і іншых спецыялістаў. Гэта самы просты і хуткі варыянт. Акрамя таго, можна расклеіць аб'явы ў сельсавеце, райцэнтры. Гэта вельмі добра працуе ў глыбінцы. Купіце мясцовую раёнку. Там ёсць аб'явы, ды і вы зможаце падаць туды сваю. Знайсці адказнага і недарагага работніка складана, але можна. Нам пашанчвала: мы і ў адной, і ў другой вёсцы такіх знайшлі. Яны пагадзіліся ўзяцца за цяжкія брудныя работы: печку разабраць, падлогу падняць, знесці стары хлэй. Гэта тое, з чаго трэба пачынаць. Выкананне работ абавязкова трэба кантраляваць. І плаціць толькі за рэальна і якасна выкананую працу. Тыя работы, якія можаце выконваць самі. Так сэканоміце. Ды і глядзець на тое, што зрабілі сваімі рукамі, паверце, куды больш прыемна.

Па-другое, можна сэканоміць на матэрыялах. Разбіраючы старыя пабудовы, якія вам не патрэбны, печкі, зняўце шалёўкі, падлогавае дошак, дзвярэй, вокнаў, старайцеся рабіць акуратна. Раней матэрыялы былі вельмі добрай якасці, асабліва драўніна, таму іх можна скарыстаць паўторна. У доме на Блакітных азёрах мы знеслі старую печку, бо яна была ў вельмі дрэнным стане. Нехта са старой цэгла рабіць барныя стойкі, барбекюшніцу, дарожкі. Мы ж

Цэгла ад печкі атрымала другое жыццё на цёплай падлозе.

з яе выклалі падлогу з падагрэвам на кухні. Як аказалася, печ была зроблена напалову з цэгла з буйой сядзібы Хамінскіх у Альшэве. Падлогавае дошку, пасля таго як дом паднялі і зрабілі сцяжку, вярнулі на месца, бо яна была ў добрым стане. Калі ў каго вокны не згнілі, іх можна адрэстаўраваць і паставіць назад. Мэбля таксама раю не выкідаць, а адшліфаваць ды пафарбаваць. Прынамсі, у нас у хаце на хутары стаіць зялёная шафа 1930-х гадоў мінулага стагоддзя, якую прывезлі калісьці з Паўднёвай Амерыкі, у доме на Блакітных азёрах — старыя дзверы з арыгінальным польскім шклом. Ад буйных гаспадароў нам засталася ажно тры кукфы, драўляныя сталы. Мы ўсё гэта будзем рэстаўраваць. А колькі цікавага часам у хлявах, на гарышчы! Мы, напрыклад, знайшлі драўляны дзіцячы ложкач, два матыцы, якія таксама ёсць жаданне адрэстаўраваць.

Набудзьце і карыстайцеся зніжкавымі карткамі будаўнічых гіпермаркетаў, адсочвайце акцыі. У некаторых крамах налічваюць бонусныя балы, якія можна патраціць на наступную пакупку. Купляйце будматэрыялы на барахолках. Не выдзіцеся на навязлівыя рэкламу, асабліва ў сацсетках, што, напрыклад, для абшыўкі сцен вам падыдзе вагонка выключна гатунку А. Па ўласным досведзе, скажу, што гатунак С, які таннейшы мінімум у два разы, ніколі не горшы. Сучкі, якія выпалі, можна заклеіць з унутранага боку малярнай стужкай, і паласць запоўніць сіліконам, акрылавым герметыкам ці шпаклёўкай па дрэве ў тон. Дарэчы, што датычыцца дошак, званіце ў лясгасы, там можна натрапіць на вельмі прыемныя цэны. Памеры могуць быць нестандартныя, але выгада ў шмат разоў. Мы купілі куб абрэзанай дошкі па 150 рублёў. У Мінску ж неабрэзаная каштуе больш як 400.

Праверце балконы, гаражы на дачы. Магчыма, там пыляцца забытыя рэшткі пліткі, фарбы, шпалер, якія засталіся ад папярэдніх рамонтаў. Часта іх аддаюць у суполках нахталат «Адам дарам». Можна спытацца ў сваякоў, знаёмых, магчыма, у іх засталася нейкія будматэрыялы, яны з радасцю ад іх пазбавяцца бясплатна ці за сімвалічную цану.

Не раю эканоміць на антысептыках для драўніны, антыкарадзе, фарбе, якае ахоўвае ад ультрафіялету. Бо вельмі важна абараніць зруб звонку ад уздзеяння прыродных фактараў. Акрамя таго, пакапаціцеся пра вадасцёкі, адмоцку, падаконнікі, каб вада не трапляла на зруб, каб ён не гніў. І, самае галоўнае, не трэба бяцца рамонт. Сваё хата ў вёсцы можа быць абсалютна ў кожнага беларуса.

Надзея ДРЫНДРОЖЫК.
Фота з архіва герояў матэрыялу.

З 1 студзеня 2023 года створаны Адзіны рэестр пустах дамоў. Бясплатны доступ да яго ёсць ва ўсіх ахвотных.

Перш чым прыступіць да рамонтнага, Міхаіл і Ксенія пачалі шукаць тэматычныя суполкі ў інтэрнэце, дзе можна было б атрымаць практычныя парады па аднаўленні вясковай хаты. У выніку, не знайшоўшы таго, чаго шукалі, стварылі сваю старонку ў Instagram VeSka Life. Яна карыстаецца папулярнасцю: прайшло толькі паўгода, а там ужо больш як дзiesięць тысяч падпісчыкаў — тыя, хто любіць вёску і мае ці яшчэ толькі марыць пра сваё месца сілы ўдалечыні ад горада.

ПРА СТАГАДОВЫ ЗРУБ ДЫ ШАЛЁУКУ

— *Што можаце параіць людзям, якія яшчэ толькі шукаюць сваё месца сілы? На што трэба звярнуць увагу пры пакупцы вясковага дома?*

— Я раўбу бы праехацца па вёсках, дзе хацелі б жыць, пагаварыць з мясцовымі жыхарамі, бо вельмі часта аб'явы аб продажы дамоў не выстаўляюцца ў інтэрнэце. Таксама можна даць аб'яву ў мясцовую газету — думаю, прапанова будзе шмат.

Пры пакупцы старога вясковага дома можа быць досыць нюансаў. Каб не набыць ката ў мяшку, трэба пастарашца максімальную колькасць пытанняў абмеркаваць да афармлення здзелкі. Адным з такіх пытанняў можа быць адсутнасць электрычнасці. Праводзіць яе з нуля

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

АБЕЛІСКІ

ПАРАНЕНАЙ ЗЯМЛІ

АПОШНЯЯ МЯЖА

Каму прысвечаны мемарыял у лясах Аўгустоўскага паранічнага пушчы

За кіламетр ад вёскі Доргуны, што стаіць каля самай дзяржаўнай мяжы на Гродзеншчыне, некажана трапіла на вочы невялікі ўказальнік: «Помнік абаронцам дзяржаўнай мяжы». Побач высяцца драўляныя крыжы і пачынаецца даволі шырокая, нібы палас, дарожка, якая вядзе ў лес. Раптам збоку з'яўляецца помнік, а праз метр ці два — падмурак былой пабудовы са званом у цэнтры. На гранітнай пліце — надпіс: «У гэтым месцы 22 чэрвеня 1941 года з 4 гадзін раніцы змагалася з фашысцкай 4-й паранічнай заставой Аўгустоўскага паранічнага атрада...»

сеіфе. Месцічы бачылі, як вазілі лё і складалі галоўны будынак заставы, а таксама дом для сем'яў афіцэраў. Тут жылі жанчыны і дзеці. Яшчэ на заставе былі памяшканні для коней і паранічных сабак. Колькасць асабовага складу дакладна не ўстаноўлена. Лічыцца, што тут было каля 40 чалавек. Напачаткам заставы прызначылі вольнага 33-гадовага Феофілія Кірычэнка, які да гэтага меў 10-га

дзевы стаж пагранічнай службы. Менавіта таў выбар прафесіі прыве яго, ураджэнца Запарожскай вобласці, сюды, у Аўгустоўскі лес. Заходняя Беларусь толькі што аб'ядналася з Усходняй, і ў лесе яшчэ верхаводзілі бандыты. За разгром адной з банд Кірычэнка атрымаў імянную зброю ад наркама ўнутраных спраў СССР.

Умацаваць мяжу

Вясной 1940 года на новай мяжы пачынаецца будаўніцтва Гродзенскага ўмоцненага раёна пад нумарам 68. Тут лінію доўгатэрміновай абароны неафіцыйна называюць «лінія Молатава» з-за «лакта Молатава» — Рыбентропа. Будаўнічыя работы кантралюе генерал Дамітрый Карбышаў. Некалкі разоў ён наведвае

заставу Кірычэнка і нават застаецца на чале. А самаго начальніка заставы за ўдзел у будаўніцтве інжынерных сетак доўгачасовых агнявых пунктаў (дотаў) узаагарджавае ім'ямным нарочным гадзіннікам. «Лінія Молатава» — умоўная назва. У 1939 годзе мяжа перамясцілася на 300 кіламетраў на захад, разам з тым было выдавочна, што ваіны з Германіяй не пазбегнуць, таму новаю тэрыторыю неабходна было умацаваць. Планавалася ўстанавіць уздоўж яе 600 дотаў, больш за 200 прыходзіліся на ўчастак Аўгустоўскага паранічнага атрада. Менавіта гэты доты на беларуска-польскай мяжы павінны былі спыніць ворага ў выглядзе нападзення, — расказваў загадчык кафедры гісторыі Беларусі, архэалогі і спецыяльных дэцыплін ГрДУ імя Я. Куляпы Сяргей ПІВАВАРЧЫК. — Паралельна сюды сталі накіроўвацца войскі са старой мяжы. Штаб будаўніцтва знаходзіўся ў Гродне. Планавалася завяршыць работы ў 1943 годзе. Згодна з інфармацыяй, якая пасля ваіны збіралася ў відэаочыц тых падзей, немцы, якія ў гэты час акупіравалі Польшчу і сталі каля самай мяжы з СССР, нават цыгарэты прапаўвалі пагранічным народам на гэты бок. Было відаць, як яны падвозяць снарады да сваіх доты, знімаюць з гармат чэхлы. Немцы самалёты раз-пораз парухалі самалёт і ляталі зусім нізка. Адрываць яго, па ім было забаронена, каб не справакаваць канфлікт. У той час сюды ўжо закідаліся немцыя дыверсійныя групы, а на сумежнай тэрыторыі з'явіліся буніяны механізаваныя падраздзяленні. Між тым эвакуіраваць сем'я пагранічнікам не дазвалялася. Маўляў, гэта можа насяржочыцца немцаў.

заставу Кірычэнка і нават застаецца на чале. А самаго начальніка заставы за ўдзел у будаўніцтве інжынерных сетак доўгачасовых агнявых пунктаў (дотаў) узаагарджавае ім'ямным нарочным гадзіннікам.

Як ваявала застava

Ёсць звесткі, што ўжо ў 1 гадзіну 40 хвілін 22 чэрвеня 1941 года немцыя разведчыкі пачалі перастраўку, у ходзе якой загінулі шэсць пагранічнікаў. У гэты момант начальнік заставы Кірычэнка адраўляе чырвонаармейца Палтаўскага з данясеннем у камандатуру, якая знаходзілася ў найбліжэйшым пасёлку Сапоцін. Той сядзе на кані і мчыць праз лес кіламетраў дзесяць. Па адной з версій, ён вярнуўся, калі на заставе яшчэ ішоў бой, каб паведаміць, што дапамогі не будзе, бо Сапоцін гарыць. Іншыя крыніцы, ды і сам Палтаўскі пачынаюць кажаць, што, калі вярнуўся, на заставе нікога не засталася. Ён адзіны, хто выжыў. Пазней далучыцца да дэпоўчай Чырвонай Арміі і працігне ваяваць.

«...А пакуль Палтаўскі выконвае даручэнне начальніка, застava спрабуе страцьма атаку немцаў. Кулямётчык Громаў чэргамі адбівае наступленне ворага. Фашысты пачынаюць з артылерыйскага абстрэлу, потым адраўляюць лёгкія танкі з чорнымі крыжамі на вежах. Кірычэнка аддае загад: «Памром, але з заставы не сыхдзем!».

На пачатку пятая атакі ў жытых застаецца дзевяць байцоў. Маўляўчы кулямёт Громава, куля трапіла яму ў грудзі. Напрыканцы атакі толькі камандзір і два байцы трымаюць абарону. Немцы пачынаюць імнэмты агонь. Успываюць каніцыя і драўляныя пабудовы. Кірычэнка адраўляе двух байцоў з кулямётам на гарышча, а сам закідае фашыстаў гранатамі. Дзясцікі ворагаў застаюцца на полі бою. Раптам за камандзірам выбухае міна, асколак якой прабівае фуражку. Замаўкае апошні кулямёт...»

Камандзір загінуў з канём

Мясцовы краязнаўца, загадчык Сапоцінскага школьнага музея Андрэй ЯНУЛЕВІЧ, расказваў, што школьнікі збіралі ўспаміны місцовых жыхароў аб тых падзеях. Месцічы прызналі, што хавалі пагранічніка там, дзе тыя загінулі. Дзе смерць напачатку — на полі альбо ў лесе, — там і хавалі. Каго разам, каго паасобку. Казалі, што жанчыны і дзесяць сабак загінуліх не было, налізана, змагіл пакунцэ заставу перад абстрэлам.

Захаваўся аповед пра тое, што Кірычэнка загінуў разам з канём, і яго так з ім і пахавалі. Магчыма, ён, цяжка паранены, імчаўся ў бок вёскі, калі конь упаў ад выбуху. Потым, калі астакі пераносілі ў брацкую магілу ў Сапоцін, косяц каня аддзельні.

У 1965 годзе сюды, у Сапоцін, з'явіліся астакі знойдзеныя ў наваколлі пагранічнай і чырвонаармейскай, месцы пахаванняў якіх паказалі місцовыя жыхары. На брацкай магіле стаіць помнік — воін. На гранітных плітах — каля тысячы прозвішчаў тых, хто загінуў у гэтых мясцінах. Магчыма, яшчэ нямаюць стаяць магільнік часоў ваіны засталася на гэтай зямлі. Першыдня сюды прыязджае віцебскі пошукавы атрад, і кожны раз яго ўдзельнікі падмаюць байцоў. Владзецца работа па вызначэнні іх прозвішчаў.

Каханне і развітанне

На месца гібелі камандзіра ў 1990-я гады прыязджалі яго сёстры з Запарожжа. Па ўспамінах місцовых жыхароў, яны вельмі плакалі, але больш гэтыя мясціны не наведвалі. Не прыязджала сюды і жонка Кірычэнка. Мая каляга, журналістка з Гродна, гадую дзясціку таму адшукала яе ў Мінску. Ад яе даведвалася, што Канстанцін, так звалі жонку, з месцічнай дачкой на руках пры першых выбухах муж адраўваў у вёску. Пакінуўшы заставу, маладая жанчына знайшла прытулак

у найбліжэйшым пасёлку Сапоцін. Той сядзе на кані і мчыць праз лес кіламетраў дзесяць. Па адной з версій, ён вярнуўся, калі на заставе яшчэ ішоў бой, каб паведаміць, што дапамогі не будзе, бо Сапоцін гарыць. Іншыя крыніцы, ды і сам Палтаўскі пачынаюць кажаць, што, калі вярнуўся, на заставе нікога не засталася. Ён адзіны, хто выжыў. Пазней далучыцца да дэпоўчай Чырвонай Арміі і працігне ваяваць.

у місцовай сядзібе, дзе жылі некалкі сем'яў. ...З Феофіліем яна пазнаёмлялася ў Капыльскім раёне. Маладу настайніку накіравалі на працу ў сельскую школу. Ненадалёку ад пасёлка сталі пагранічнікі, тут да 1939 года праходзіла мяжа, якая раздзяляла Заходнюю і Усходнюю Беларусь. Феофілія проста на вуліцы падшоў да дзятчынкі і ў ходзе гутаркі прызнаўся, што яму парацілі ажаніцца з ёй. Маўляў, спылаў, і з ім не гуляе. Канстанцін Фёдар (так ён сябе назваў) таксама спадабаўся. Вясёлі, жарце, з ім было лёгка. Так і пажаніліся. А пасля ўладкавання новай мяжы пераехаў і на гэтую заставу пад Гродна. У маі 1941 года ў іх нарадзілася дачка Люда. Малады парадак нарадавацца ёй не мог. Канстанцін таксама падабалася

Някіх знакаў уваквечвання пагранічнікаў тады не было. Меліся прычынны. Пасля ваіны ўспамінаць перыяд яе пачатку не хачелася. Асабліва падзеі, якія датычыцца абароны дзяржаўнай мяжы. Маўляў, яны не стрымалі ворага. Немцы мчылі чым за тэдзень межы ўжо ў Мінску. У сваю чаргу, ёсць успаміны аб першым дзе ваіны начальніка Аўгустоўскага паранічнага атрада Гірыя Здорнага. Спраўду, сілу ў пагранічнікаў былі немалявы. У склад атрада уваходзіла больш за дзве тысячы чалавек. Разам з ім абарону на мяжы з Германіяй трымаў яшчэ два пагранічныя атрады. Гэта дадаткова некалкі тысяч. Але яны апынуліся сам-на-сам з ворагам, без падтрымкі арміі, без зброі, гадзілі адзіных свайей службы,

жыццё на заставе: новы дом, чысціня, парадак, ежа гатова. А напрыкладні немцага ўварвання ёй прынісоў сон, быццам мужа забілі, і дачка моцна плача. Расказала сон мужу, але ён адмахваўся: маўляў, нікто імне не заб'е. А праз некалкі хвілін пачуліся выбухі, у пакой заішоў Фёдар і скамандаваў бегчы з дачкой у вёску. Развітаўшыся, даў загад заставе: «У ружко!»

Жанчына з дзіцем на руках пабегла ў першую ад лесу доўгую хату, былі панскі дом. Тут і засталася. Нікто з мясцовых яе не вываў. Сама полька. Канстанцін мела добрыя адносіны з місцовым насельніцтвам. Падчас акупацыі перажыла яшчэ адно гора — у выніку хваробы страціла дачку. Пасля ваіны жанчына вярнулася да бацькоў у Заслаўе. Тут выйшла замуж за настаўніка, ветэрана ваіны. Але гродзенскую зямлю і тую заставу, дзе перажыла страты дарагіх ім людзей, так і не здолела наведаць.

Трымаўся да апошняга

Кажуць, што сюды напачатку 1950-х гадоў прыязджаў той самы Палтаўскі, які выжыў, бо падчас абстрэлу скакаў на кані з данясеннем у Сапоцін. Пабыў ён і на месцы былой заставы. На той час тамо было зарослае поле, расцікі асколаў і бліндажа. Доўгі час стараўся паблізу падыць нямецкі танк.

Удалося аднавіць і бліндаж. Пазней з'явіліся асколы і супрацьтанкавыя «вожкі» — яны перадаюць атмасферу таго часу. Пра два гады работы на мемарыяльным комплексе завяршылі. З'явіліся шырокія дарожкі, уздоўж якіх пасадзілі дрэвы. З другога боку ўстаноўлены істаляцыі ў выглядзе бетонных зорак з фрагментамі

«Лінія Молатава» — умоўная мяжа. У 1939 годзе мяжа перамясцілася на 300 кіламетраў на захад, разам з тым было выдавочна, што ваіны з Германіяй не пазбегнуць, таму новаю тэрыторыю неабходна было умацаваць. Планавалася ўстанавіць уздоўж яе 600 дотаў, больш за 200 прыходзіліся на ўчастак Аўгустоўскага паранічнага атрада. Менавіта гэты доты на беларуска-польскай мяжы павінны былі спыніць ворага ў выглядзе нападзення, — расказваў загадчык кафедры гісторыі Беларусі, архэалогі і спецыяльных дэцыплін ГрДУ імя Я. Куляпы Сяргей ПІВАВАРЧЫК. — Паралельна сюды сталі накіроўвацца войскі са старой мяжы. Штаб будаўніцтва знаходзіўся ў Гродне. Планавалася завяршыць работы ў 1943 годзе. Згодна з інфармацыяй, якая пасля ваіны збіралася ў відэаочы тых падзей, немцы, якія ў гэты час акупіравалі Польшчу і сталі каля самай мяжы з СССР, нават цыгарэты прапаўвалі пагранічным народам на гэты бок. Было відаць, як яны падвозяць снарады да сваіх доты, знімаюць з гармат чэхлы. Немцы самалёты раз-пораз парухалі самалёт і ляталі зусім нізка. Адрываць яго, па ім было забаронена, каб не справакаваць канфлікт. У той час сюды ўжо закідаліся немцыя дыверсійныя групы, а на сумежнай тэрыторыі з'явіліся буніяны механізаваныя падраздзяленні. Між тым эвакуіраваць сем'я пагранічнікам не дазвалялася. Маўляў, гэта можа насяржочыцца немцаў.

жыццё на заставе: новы дом, чысціня, парадак, ежа гатова. А напрыкладні немцага ўварвання ёй прынісоў сон, быццам мужа забілі, і дачка моцна плача. Расказала сон мужу, але ён адмахваўся: маўляў, нікто імне не заб'е. А праз некалкі хвілін пачуліся выбухі, у пакой заішоў Фёдар і скамандаваў бегчы з дачкой у вёску. Развітаўшыся, даў загад заставе: «У ружко!»

пагранічнікі павінны ўтрымліваць мяжу паўгадзіны, пакуль падзеі дзе рэгулярная армія. 22 чэрвеня 1941 года яны палову сутак адбівалі атакі ворага. Пакуль амаль усё не палегла. — Застava Кірычэнка трымаўся даўжэй за іхшы, хоць была самая невялікая, — расказвае краязнаўца Андрэй Янулевіч. — Яны стрымалі ворага больш за 10 гадін, пры гэтым мелі на ўзбраенні толькі кулямёт Максіма, тры кулямёты Дзегцірова і калі саркавінцкіх сістэмы Мосіна. У кожнага байца — па чатыры ручныя гранаты. Такі камплект разлічаны на гадзіны інтэнсіўнага бою, потым павінны былі падасці асвоеныя сілы, якія б дапамагалі пагранічнікам трымаць абарону. Але тым ранкам дапамога не прыйшла.

Адноўлены мемарыял

У 1956 годзе Гродзенскі гарвыканкам прыняў рашэнне аб устанавіў помніка на месцы загінуў заставы. Вясной 2006 года тут пачаліся маштабныя работы па стварэнні мемарыяльнага комплексу. Як паведаміла афіцыйны прадстаўнік Гродзенскай пагранічнай групы Надзея МАСЕВІЧ, работы працягваліся некалькі гадоў. Сродкі на рэканструкцыю паступілі з абласнога бюджэту, дзяржаўнага паранічнага атрада, былі ахвяраваны асабовага рэклады групы.

Пачалі з пошукі. Трэба было даведацца, як выглядала застava. Дапамог місцовы жыхар, у якога захаваўся стары фотаздымак. Такім чынам удалося ўстанавіць, дзе знаходзіўся адміністрацыйны будынак. Пачаліся даволі працаёмкія работы па раскопцы падмура. Жыхары расказалі, што будынак, складзены з трываляга брусу, практычна не быў пашкоджаны, але немцы разабралі яго дзеля будаўніцтва матэрыялу. Цяпер на гэтым месцы стылізаваны падмурак з элементамі былых памяшканняў, у тым ліку печ з дымаходам. У цэнтры былога будынка — зван, які ўстаноўлены на паственце, а ўнізе — гранітная дошка з ім'ямнамі загінуўх байцоў. Тут пазначаны 19 паранічч, бо на жаль, не ўсе ўстаноўлены і па сёння, — з горчучу распавяла Надзея МАСЕВІЧ.

Удалося аднавіць і бліндаж. Пазней з'явіліся асколы і супрацьтанкавыя «вожкі» — яны перадаюць атмасферу таго часу. Пра два гады работы на мемарыяльным комплексе завяршылі. З'явіліся шырокія дарожкі, уздоўж якіх пасадзілі дрэвы. З другога боку ўстаноўлены істаляцыі ў выглядзе бетонных зорак з фрагментамі

Доўгі час было мала вядома пра баі ў Аўгустоўскім лесе. Храналогі тых падзей збіралі па крупніках, дзякуючы ўспамінам місцовых жыхароў. Падобны лес у суседніх застаў, якімі камандавалі Віктар Усаў і Аляксандр Сівачоў. Па 10—12 гадзін трымаў яны абарону цяло свайго жыцця. Толькі пасля гібелі ўсіх пагранічнікаў вораг мог рушыць далей. На кожнай з гэтых заставы стаўчы помнікі з ім'ямнамі загінуўх байцоў.

«Лінія Молатава» — умоўная мяжа. У 1939 годзе мяжа перамясцілася на 300 кіламетраў на захад, разам з тым было выдавочна, што ваіны з Германіяй не пазбегнуць, таму новаю тэрыторыю неабходна было умацаваць. Планавалася ўстанавіць уздоўж яе 600 дотаў, больш за 200 прыходзіліся на ўчастак Аўгустоўскага паранічнага атрада. Менавіта гэтыя доты на беларуска-польскай мяжы павінны былі спыніць ворага ў выглядзе нападзення, — расказваў загадчык кафедры гісторыі Беларусі, архэалогі і спецыяльных дэцыплін ГрДУ імя Я. Куляпы Сяргей ПІВАВАРЧЫК. — Паралельна сюды сталі накіроўвацца войскі са старой мяжы. Штаб будаўніцтва знаходзіўся ў Гродне. Планавалася завяршыць работы ў 1943 годзе. Згодна з інфармацыяй, якая пасля ваіны збіралася ў відэаочы тых падзей, немцы, якія ў гэты час акупіравалі Польшчу і сталі каля самай мяжы з СССР, нават цыгарэты прапаўвалі пагранічным народам на гэты бок. Было відаць, як яны падвозяць снарады да сваіх доты, знімаюць з гармат чэхлы. Немцы самалёты раз-пораз парухалі самалёт і ляталі зусім нізка. Адрываць яго, па ім было забаронена, каб не справакаваць канфлікт. У той час сюды ўжо закідаліся немцыя дыверсійныя групы, а на сумежнай тэрыторыі з'явіліся буніяны механізаваныя падраздзяленні. Між тым эвакуіраваць сем'я пагранічнікам не дазвалялася. Маўляў, гэта можа насяржочыцца немцаў.

Тут на мяжы сталі не толькі пагранічнікі — былі рэгулярныя часці, будаўнічыя, інжынерныя батальёны. Але не ўсе ў поўнай ступені ўзброены. У маі 1941-га сюды перакінулі 56-ю і 27-ю стралковыя дывізіі, якія занялі паасобку 68-га Гродзенскага ўмоцненага раёна. Самі доты занялі кулямётна-артылерыйскія гарнізоны, — удакладняе Андрэй Янулевіч.

Уладкаванне так званай «Лініі Молатава» было не завершана. Тым не менш заходняя мяжа і ў лясх Аўгустоўскай пушчы стала да апошняга жывога пагранічніка. Брацкімі магіламі сталі для многіх доты. Пад вёскай Доргуны, каля былой заставы Кірычэнка, ёсць доты з мемарыяльнымі дошкамі. Некаторыя агнявыя пункты маюць статус гісторыка-культурнай каштоўнасці. Да памятных месцаў прыязджаюць студэнты і школьнікі — кладуць кветкі і запальваюць лампады.

Доўгі час тэрыторыю ўваходзіла ў пагранічную зону, таму наведваць

У склад турыстычнага маршруту

Імя Феофілія Кірычэнка носяць пагранічная застava «Польныя Батальёны». Тут устаноўлены бюст камандзіра, адсюль пагранічныя наравы атрымліваюць загад на ахову дзяржаўнай мяжы. Геранічны пагранічнік навечна занесены ў спіс асабовага складу заставы.

гэты мясціны мог не кожны. Цяпер яе абмежаваныя зоны. Мемарыяльны комплекс у Доргуны, які і некаторыя доты, уключаны ў турыстычны маршрут на Аўгустоўскім канале.

Маргарыта УШКЕВІЧ, Фота Гродзенскай пагранічнай групы, Сапоцінскага музея і Сяргея ПІВАВАРЧЫКА

Праект створаны пры фінансавай падтрымцы ў адпавяднасці з Указам Прэзідэнта № 131 ад 31 сакавіка 2022 года.

Скарбонкі памяці

Дакументальны летапіс

Чым займаюцца сёння айчынныя архівы

Сёння архівы перасталі быць толькі месцам, дзе захоўваюцца гістарычныя крыніцы. Вялікая ўвага ўдзяляецца папулярнаму дакументальнаму спадчыні, яе алічбоўцы і стварэнню праектаў, якія дапамагаюць большай колькасці людзей знаёміцца з рознымі старонкамі гісторыі нашай краіны. Летась толькі выставак, створаных на аснове архіўных дакументаў, рэспубліканскімі архіўнымі ўстановамі праведзена 179. У Год гістарычнай памяці многія мерапрыемствы былі скіраваны на выхаваўчую і ідэалагічную работу. Так, у межах рэспубліканскай акцыі «Архівы — школе» прайшло каля сямі соцень мерапрыемстваў. Дзяржаўныя ўстановы, адказныя за захаванне дакументальнага спадчыні, наведвала каля 11 тысяч студэнтаў і навучэнцаў сярэдніх навучальных устаноў. Супрацоўнікі архіваў не толькі прымалі дзяцей і моладзь у сябе, але і вьязджалі ў школы, каледжы, ВУНУ. Акцыя будзе працягнута — яна ўключана ў праект мерапрыемстваў Года міру і стварэння.

На калегіі міністр юстыцыі **Сяргей ХАМЕНКА** звярнуў увагу на асаблівае ролю архівістаў, якія павінны даносіць гістарычную праўду грамадству, асабліва маладым пакаленням:

— Павышаецца ступень адказнасці работнікаў архіўнай галіны пры выбары той інфармацыі, якую яны павінны давесці да чытача. Але ў пытаннях прававой гістарычнай асветы сёння важна ўлічваць не толькі ролю ў месца архівістаў, але і практычна кожнага грамадзяніна. Даносіць гістарычную праўду павінны прадстаўнікі розных сфер, міністэрстваў эканомікі, сельскай гаспадаркі, адукацыі, культуры...

Нацыянальным архівам вылучана і ўнесена больш за 211 тысяч электронных старонак, якія тычацца ўдзельнікаў партызанскага руху. У сетцы таксама з'явіліся карты партызанскіх аперацый. Ужо іх размешчана тры дзясяткі.

На інтэрнэт-партале «Архівы Беларусі» створаны тэматычны раздзел «Баявы летапіс партызан Беларусі», куды выкладаюцца аператыўныя зводкі Беларускага штаба партызанскага руху. Публікацыя матэрыялаў здзяйсняецца ў фармаце «дзень у дзень», апошняю з іх супрацоўнікі архіваў плануюць дадаць у ліпені 2024 года, калі будзе

За мінулы год архівы выпусцілі ў свет 12 зборнікаў дакументаў, у тым ліку два электронныя. Завершана рэалізацыя фундаментальнага шасцітомнага праекта «Без тэрміну даўнасці. Беларусь». Працягвае аказвацца кансультацыйна-метадычная і практычная дапамога прадстаўнікам Генеральнай пракуратуры Рэспублікі Беларусь па выяўленні дакументальных матэрыялаў у рамках даследавання крымінальнай справы па факце генацыду насельніцтва Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Ужо было зроблена і прадстаўлена звыш 26 тысяч старонак копіі архіўных дакументаў.

Таксама збіраліся даведка-аналітычныя матэрыялы па трагедыі і гераізме беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Падрыхтаваны на іх аснове аналітычны зборнік у электронным выглядзе даступны для выкарыстання ў замежных ўстановах, музеях, арганізацыях культуры і адукацыі. Звесткі з яго могуць выкарыстоўвацца вышэйшымі і сярэднімі навучальнымі ўстановамі ў адукацыйным працэсе.

У 2023 годзе будзе весціся работа і над новым галіновым віртуальным праектам «Гарады Беларусі».

Як заўважыў на калегіі дырэктар Дэпартаменту па архівах і справаходстве Міністэрства юстыцыі **Алег ВОІНАУ**, усе архіўныя ўстановы павінны падключыцца да яго рэалізацыі, творча падыходзіць да падрыхтоўкі віртуальных выставак у населеных пунктах, у якіх яны працуюць. Дарэчы, адзін з такіх праектаў, які знаёміць з рэгіянальнай гісторыяй, падрыхтаваны Беларускай дзяржаўнай архівам кінафотонадакументаў — «Дзяржынск: да і пасля», прысвечаны 85-годдзю Мінскай вобласці. Дарэчы, гэты архіў шукае новыя формы падыходаў да работы з дакументальнай спадчынай. Сумесна з Агенцтвам тэленавін Белтэлеардыёкампаніі працуе над праектам «У адкрытым доступе». Ужо выйшла 13 відэасюжэтаў. З выкарыстаннем архіўных дакументаў ствараецца праект «Працоўны фронт», у ім паказана больш за дзесяць гадзін архіўнай кінахронікі, прысвечанай пасляваеннаму аднаўленню народнай гаспадаркі. **Дырэктар Дзяржаўнага архіва кінафотонадакументаў Андрэй ГАНЧАР** заўважыў, што сёння супрацоўнікі ўстаноў шмат робяць для папулярнага аўдыявізуальнага дакументаў

і забеспячэння шырокага доступу да іх. За мінулы год пад дэвізам «Паказваем гісторыю» на YouTube-канале размешчана 58 відэаролікаў, зроблена больш чым паўсотні публікацый у Instagram.

На сайце «Архівы Беларусі» створаны раздзел «Дакументальны летапіс Беларусі». На дадзены момант тут размешчана звыш 150 дакументаў, якія асвят-

ляюць гістарычныя падзеі з 1919 да 1925 года. Сёння лета плануецца сабраць і выкласці дакументы, якія ахоплваюць даваенны і пасляваенны перыяды. Як паведаміў дырэктар Нацыянальнага архіва **Андрэй ДЗЕМ'ЯНЮК**, да рэалізацыі дадзенага праекта далучыліся навуковыя супрацоўнікі Інстытута гісторыі НАН Беларусі. Яны складаюць пералік найбольш значных падзей у гісторыі нашай краіны, падбіраюць дакументы, якімі іх можна праілюстраваць. Андрэй Канстанцінавіч выказаў пражанне, у прыватнасці прапанаваў папаўняць летапіс з дапамогай рэгіянальных архіваў. Справа ў тым, што ва ўсіх архіўных ўстановах на аснове дакументаў складаюцца календары са змяняльнымі і памятнымі датамі, і такія звесткі выдатна дапоўнілі б летапіс. У рамках калегіі прайшлі выстаўка «Край мужнасці і славы», прысвечаная падзеям Вялікай Айчыннай вайны, экспазіцыя выданняў архіўных устаноў і выстаўка афіцыйных геральдычных сімвалаў Рэспублікі Беларусі. А таксама былі адзначаны найлепшыя архіўныя ўстановы, пазначаны праблемы і планы на 2023 год.

Алена ДЗІДЗЮЛЯ.

Сёння ў Беларусі робіцца вельмі многа для увекавечвання памяці герояў Вялікай Айчыннай вайны. Не спыняецца работа па наапаўненні новымі дакументамі рэспубліканскага інтэрнэт-партала «Партызаны Беларусі».

адзначацца 80-годдзе вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Таксама на сайце створана віртуальная кніга памяці, прысвечаная архівістам — удзельнікам Вялікай Айчыннай вайны.

Центр Промышленной Оценки

- ОРГАНИЗАЦИЯ АУКЦИОНОВ
- ОЦЕНКА ВСЕХ ВИДОВ ИМУЩЕСТВА

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНЫХ ЭЛЕКТРОННЫХ ТОРГОВ

Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703, оф. 5. Сайт в интернете: www.cpro.by
Продавец	ЗАО «Альфа-Банк», 220013, г. Минск, ул. Сурганова, 43-47
Оператор ЭТП	ООО «ИПМ-Консалт оценка», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703, оф. 46. www.ipmtorgi.by

Предмет электронных торгов
Здание многоквартирного жилого дома
 (здание многоквартирного жилого дома), инв. номер 600/С-72261, общей площадью 403,4 кв. м, по адресу: Минская обл., Минский р-н, г. Заславье, пер. Цветочный, 12

Составные части и принадлежность:
 двухэтажный кирпичный жилой дом с цокольным этажом (А2/к), мансардой (А2/к), террасой 1, входом в цокольный этаж 2, гаражом 3, тремя сараями (3), 4(а), 4(б), теплицей 5

Сведения о земельном участке с кадастровым номером 623650100001003568: предоставлен на праве постоянного пользования для строительства и обслуживания жилого дома общей площадью 0,1203 га

Начальная цена без НДС %	182 376,00 бел. руб.
--------------------------	----------------------

Задаток 10 % от начальной цены предмета электронных торгов в белорусских рублях перечисляется на р/с BY47BELB30120028500030226000 в ОАО «Банк Белгэз» г. Минск, ул. Мясникова, 32; БИК BELBY2X, УНП 191021390, получатель платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки»

Срок подписания договора купли-продажи: 10 рабочих дней после электронных торгов

Условия оплаты предмета электронных торгов: если между продавцом и покупателем (победитель аукциона либо единственный участник аукциона, согласившийся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5 %) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и о порядке оплаты предмета аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение 30 (тридцати) календарных дней после заключения договора купли-продажи

Электронные торги проводятся в соответствии с регламентом электронной торговой площадки «ИПМ-Торги», размещенным по адресу: www.ipmtorgi.by. Ответственность участника аукциона, его права и обязанности, штрафные санкции описаны в соглашении о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона

Данное соглашение является договором присоединения и размещается на странице лота во вкладке «Документы» по адресу: www.ipmtorgi.by. Страница лота по указанному адресу содержит также информацию о типе торгов и общих правилах их проведения. Победителем аукциона признается участник, предложивший максимальную цену

Победитель электронных торгов либо единственный участник электронных торгов, согласившийся повысить начальную цену предмета электронных торгов на 5 %, обязан возместить затраты на их проведение и оплатить вознаграждение 3 % от цены продажи лота

Организатор электронных торгов имеет право снять предмет аукциона с электронных торгов в любое время до момента определения победителя электронных торгов, без объяснения причин снятия

Предыдущее извещение опубликовано в газете «Звязда» от 20.12.2022 г.

Дата и время начала и окончания электронных торгов	27.02.2023 г. в 10.00 по 12.00. Торги продлеваются на 10 минут с момента подачи заявки, в случае если ставка поступила менее чем за 10 минут до окончания торгов
Дата и время окончания приема заявок	Заявки на участие в электронных торгах принимаются по 24.02.2023 до 17.00 на ЭТП «ИПМ-Торги» по адресу: www.ipmtorgi.by
Контактные данные	Тел.: +375 17-280-36-37; +375 (44) 704-92-06. E-mail: auction@cpo.by

АСНОВЫ ЦЕПЛАЗБЕРАЖЭННЯ

Галаўныя ўборы, шалікі і пальчаткі як падстава палюбіць зіму

Шалікі і шапкі — абсалютны **must have** ва ўмовах нашай золкай і халоднай зімы. І сучасная мода ператварыла гэты **неабходны прадмет** уцяплення ў **стыльны аксесуар**, які адлюстроўвае **самыя свежыя тэндэнцыі** дызайнерскай думкі. Вы па-ранейшаму перакананы: «Шапка мне не ідзе»? **Значыць, вы проста не ў курсе тэндэў.** У гэтым сезоне яны настолькі **разнастайныя**, што **выбраць што-небудзь па гусце зможа кожная модніца.**

НА ЎСЮ ГАЛАВУ

Ходзіце пад ледзяным ветрам і дажджом са снегам без галаўнога ўбору? Што ж, як казаў класік, «вар’яцтву адважных спяваем мы песню». Асабліва ўлічваючы колькасць **зласлівых вірусаў** на квадратны сантыметр зімовага гарадскога паветра, якія так і гойсаюць у пошуках аслабленага, пераахалоджанага арганізма. Тым больш што модніцам паўночных шырот у гэтым сезоне пашанцавала: **найбольш актуальныя мадэлі** як раз разлічаны на «ніжэй за нуль».

КАПАР

Самая модная навінка зімовага сезона «родам» з глыбіні стагоддзяў (жаночыя галаўныя ўборы такога тыпу можна ўбачыць і на сярэднявечных палотнах, і ў гістарычным кіно пра XIX стагоддзе). Хоць, вядома, сучасны капар мае вельмі мала агульнага з тым галаўным уборам, у якім ездзіла ў оперу Наташа Ростова. Бадай, толькі назва і агульны прынцып (тое, што галава па максімуме закрытая ад ветру і дажджу). Сучасны трыкатажны або кашміравы капар хутчэй нагадвае капюшон, што апрагнаецца асобна. І з яго дапамогай можна стварыць як **расслаблены нефармальны вобраз**, так і **гламурны ці класічны**. Уласна, капар — лагічнае развіццё ідэі балаклавы, якую дызайнеры прадставілі публіцы яшчэ ў 2019-м, але якая, у сілу сваёй спецыфічнасці, у вулічнай модзе не занадта прыжылася. Балаклава, шапка-шлем брутальнага фасону, у модзе і сёння, але ўбачыць яе ў метро або на вуліцах можна вельмі рэдка. Гэтану ёсць аб’ектыўная прычына. Выдатна абараняючы ад ветру і дажджу, балаклава падыходзіць далёка не кожнаму, дарэчная не для ўсіх узростаў і патрабуе прадуманага вобраза ў цэлым (лепшы «партнёр» такога галаўнога ўбору — сцёганы пухавік або максі-паліто ў стылі аверсайз).

А вось капар — іншая справа. Ён больш дэмакратычны за балаклаву, і спалучаюць яго айчыныя модніцы, паводле назіранняў, з любым пухавіком, а таксама з дублёнкай «авіятар», футрам і нават (не заўсёды ўдала) — са скарачонай курткай.

ВУШАНКА

Свежы трэнд гэтай зімы, як часта бывае, — проста добра забытае старое. Вушанкі ўжо не першы раз за апошнія 30 гадоў на піку моды. Праўда, у гэтым сезоне яны **набылі новыя рысы**. Акрамя звыклых вушанак з натуральнага футра, сёння ў асартыменце маса іншых варыянтаў: **вязаныя вушанкі**, вушанкі з **экафутра** самых нечаканых афарбовак, а то і проста звычайныя трыкатажныя шапкі, да якіх дызайнеры прышлілі вісячыя «вушкі». І нават вушанкі з казырком. Падыходзіць вушанка практычна да ўсіх тыпаў твару, у тым ліку і да круглага, праўда, пад яго лепш выбіраць не занадта аб’ёмныя мадэлі: трыкатажныя, злёгка аблямаваныя футрам. Вушкі павінны быць дастаткова доўгімі — так яны зрокава «выцягнуць» твар.

біні мае даўгаватую форму і трохі нагадвае шаркпэтку. Біні носяць, падгінаючы ззаду, збоку ці нават наперадзе, — усё залежыць ад вашага жадання і густу (а ў гэтым сезоне, калі вы звярнулі ўвагу, — і зусім не падгінаюць: вярхушка шапкі павінна тырчаць уверх, як каўпачок у гноміка). Такую вязаную шапку цяпер спалучаюць з кажухом, паркай, экафутрам, пухавікамі самай рознай даўжыні і фасону. Гэтай зімой вобраз з ёй рэкамендуецца дапаўняць доўгімі пальчаткамі і заплечнікам з тэкстылю.

ПАНАМА

«Зімовая» панاما — цікавы трэнд, які пакуль толькі шукае дарожку ў сэрцы модніцы. Варыянтаў — маса: плюшавыя, лакавыя, скураныя (калі памятаеце, падобныя панамы былі ў модзе ў 1990-я), з футрам і без яго... Але для большасці нашых модніц панама зімой — пакуль што занадта экстрэмальна. Трэнд сапраўды падыдзе не ўсім, але на юных высокіх і стройных дзяўчатах гэты неадзначаны аксесуар выглядае ярка і стыльна (на невысокіх можа надаць усёй постаці падабенства грыбочка). Нядрэнна выглядае аксесуар у кампаніі аб’ёмных пухавікоў і аверсайз-футраў, асабліва калі поўсць футра дубліруецца ў аздабленні панамы.

ШАЛІК ЯК ВЫКАЗВАННЕ

У гэтым халодным сезоне модная формула гучыць так: «Стыльны шалік раўно аб’ёмны і доўгі шалік». Або нават «раўно велізарны шалік». І гэта аксіёма. З чыста функцыянальнай «сагравальнай» дэталі шалік ператварыўся ў галаўнога ўдзельніка зімовага вобраза. І няважна, што вы носіце: доўгі пухавік або куртку, паліто ці дублёнку, экафутра або футра натуральнае. Аб’ёмны, максімальна велізарны шалік упішацца ў любы з гэтых варыянтаў. І ў яго ў бягучым сезоне мноства цікавых дэталей і асаблівасцяў.

Напрыклад, **махры**. Махры — наогул модны трэнд зімы-2023, так што шалік з махрамі — якраз тое, што доктар прапісаў. Хаваць махры не варты: невывпадкава ў гэтым сезоне адзін са спосабаў насяці шалік — проста накінуць яго па-над верхнім адзеннем на шую, не завязваючы. Сумка носіцца па-над шалікам. А часам па-над ім завязваюць і пояс.

Шалікі буйной вязкі — яшчэ адзін зімовы трэнд-2023. Буйная вязка зробіць аксе-

суар яшчэ больш аб’ёмным, і, зыходзячы з цяперашніх модных тэндэнцый, гэта толькі плюс. Звязаць такі шалік самастойна? Толькі вітаецца! Тым больш што фабрычныя варыянты якраз і імітуюць ручную вязку.

Даўжыня максі — трохі нязвычайна гучыць у дачыненні да шаліка, і, тым не менш, гэта трэнд цяперашняй зімы. Шалік павінен быць доўгі, а вось захутвацца ў яго, паўторымся, зусім неабавязкова. Нядбайна закідаем яго за спіну, і ніхай боўтаецца, звісае, развяваецца на ветры. Не занадта зручна ў грамадскім транспарце, затое выглядае стыльна і надае штодзённаму вобразу нотку беспалапотносці.

Самая модная расфарбоўка шалікаў гэтай зімы — **у буйную клетку**. Колераў у такім аксесуары можа быць як два, так і больш. Фарбы — яркія, каб аксесуар быў акцэнтным, альбо «ў тон» да асноўных колераў адзення. У любым выпадку такі шалік «збярэ» вобраз і нададзце яму акцэнтнасці.

ЦЯПЛО ТВАІХ РУК

«Трымай рукі ў цяпле» — у бягучым сезоне мамін савет падтрымалі мадэльеры. Пальчаткі і рукавіцы — адны з аксесуараў, на якія дызайнеры звярнулі самую пільную ўвагу. Актуальныя пальчаткі як у тон вопратцы, так і абсалютна дысанансныя: пастельных, яркіх або нават нечаканых для зімы афарбовак (напрыклад, малінавая гама або залёныя тоны — ад смарагдавых да балотных і хаці). Традыцыйныя матэрыялы — замшу, скуру натуральную і штучную — дапоўнілі і нават пацяснілі шчыльны трыкатаж і шэрсць. Словам, з дапамогай пальчаткаў у гэтым сезоне рэкамендуецца не толькі — і не столькі — дапаўняць строгі класічны вобраз, але і ствараць яркія і нават эпатажныя лукі.

І, мабыць, самая стыльная навінка зімы (зрэшты, яна таксама з’яўляецца добра забытым старым) — доўгія пальчаткі і міцэнкі (то-бок пальчаткі «без пальцаў»). У гэтым сезоне ў трэндзе і абліпальныя, і досыць шырокія фасоны. Актуальная даўжыня такіх пальчаткаў — да локця і нават вышэй. Прычым адзін з найбольш модных

Спалучаць вушанку можна і з паліто, і з футрам (у тым ліку з модным экваварыянтам — футрам «тэдзі», якое ў нашых шыроках яшчэ называюць «чабурашкай»). І наогул з чым заўгодна, галоўнае — збалансаваць аб’ёмы, каб фігура не выглядала залішне масіўнай.

ВЯЗАНАЯ ШАПКА (БІНІ І ЯЕ «СУРОДЗІЧЫ»)

Некалі даўным-даўно карыфэй моды заваявалі жаночыя сэрцы ўсяго свету шапкамі біні. Гэтая задзірыстая, трохі хуліганская шапка палюбілася, таму што дадае ў вобраз легкадумнасці, жаночасці і дзёрзкасці. І сёння паненкі дапаўняюць такой вязанай шапкай вобраз нават там і тады, дзе ва ўцяпленні галавы няма ніякай аб’ектыўнай патрэбы. Што ж казаць аб тым, што зімой у краінах, дзе такая патрэба ёсць, гэтая шапка — самы папулярны варыянт. Яе назва — **beanie** — паходзіць ад англійскага слова **bean**, якое перакладаецца як «боб». Так на слэнгу ў англамоўных краінах называюць галаву (накштальтаў нашых «башка» або «кавуны»). Шапка-

варыянтаў — менавіта вязаныя пальчаткі, як «з пальцамі», так і без, як гладкай вязкі або ў непатрабавальны «рубчык», так і з космі і ромбамі. Яшчэ адзін варыянт — класічныя замшавыя або скураныя кароткія пальчаткі, да якіх прыштыта доўгая трыкатажная «панчоха». Словам, прыгажосць сёння не патрабуе ахвяр, а наадварот, сагравае і дапамагае не застудзіцца ў кананічных.

Аляксандра АНЦЭЛЭВІЧ.

ЛАДДЗЯ ПЕРАМОГІ НАД РОСПАЧУ

Канцэртнае выкананне новай оперы паводле Караткевіча выклікала ажыятаж

Галоўная культурная падзея апошняга студзенскага дня аказалася надзвычай гарачай — паводле прыёму, які зладзілі гледачы Белдзяржфілармоніі аўтарам і выканаўцам музычнага твора «Ладдзя Роспачы». Прэм'еру анансавалі як сусветную, таму што твор упершыню ў свеце прагучаў са сцэны ў Мінску. Але і па сутнасці яно так: «Ладдзя Роспачы» вартая шырокай увагі, і няхай увесь свет пачуе і ўсвядоміць: чалавек можа кінуць выклік самым змрочным падзеям, як герой здолеў кінуць выклік Смерці. Толькі не трэба дзівіцца назве, усё правільна: цуд Уладзіміра Караткевіча для беларускай культуры ў тым, што яго аповесці ўсё яшчэ даюць глебу для роздуму іншым творцам. Нездарма ў рэпертуары Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларусі цяпер дзве оперы паводле Караткевіча — «Свая легенда» Дзмітрыя Смольскага і «Дзікае паляванне караля Стаха» Уладзіміра Солтана. І пасля былі задумы ў беларускіх кампазітараў працягу ўвасаблення сюжэтаў Караткевіча на сцэне. А вось Сяргею Бельцоўку удалося зрабіць так, каб «Ладдзя Роспачы» набыла музычнае гучанне. Праўда, праз пазычны падмурак Леаніда Дранько-Майсюка, які фактычна стаў лібрэта. І ў гэтым таксама дзіва, бо чытальнік і выканаўцы партый галоўных герояў даносілі з вялікай сцэны беларускае пазычнае слова — і авацыі ў гэты вечар належалі і яму. Разам з бліскучай музыкой — беларускай па сутнасці (Сяргей Бельцоўку, дарчы, зямляк Караткевіча, родам з Аршаншчыны). У зале — суладдзе, сугучнасць, супадзенне (па эмоцыях дакладна) самых розных людзей: ад захопленых музыкі слухачоў філармоніі да прадстаўнікоў музычнай супольнасці. З думкай пра тое, што беларускае культура — цуд, бо здольная сілкаваць сваёй жыццёвай сілай і несці надзею, — мы размаўлялі з аўтарамі оперы, якія не думалі пра сенсацыю, а проста рабілі сваю справу, як яны ўмеюць: годна, таленавіта і адказна, які таго вымагаў абраны матэрыял.

— «Ладдзя Роспачы» — мой самы любімы твор Уладзіміра Караткевіча. З першага прачытання мяне зачаравала шчаслівая бесклапотнасць Гервасія Выліваха, рагачоўскага рыцара. Гэты чалавек умее жыць весела, ніколі не бянтыжыцца. Можа выкінуць неверагодны жарт, не абыходзіцца без форэтэля. У любой складанай сітуацыі заўсёды знаходзіць выйсце. Нікога і нічога не баіцца, здатны на тое, каб выйграць шахматную партыю ў Смерці. Ён шукаў смерць і застаўся жывы, — адзначае пэзт Леанід ДРАНЬКО-МАЙСЮК. — Нездзе ў годзе 2016-м я сустрэўся з нашым знакамітым дырэктарам Міхасём Казінцом. Ён быў не толькі багаты творца, але і вельмі цікавы суразмоўца, таму што быў багаты жыццём. Мы загаварылі пра Караткевіча. Ён прызнаўся,

што «Ладдзя Роспачы» — гэта яго любімы твор. Я сказаў, што для мяне «Ладдзя Роспачы» гучыць як оперная музыка. І раптам ён задаў нечаканае пытанне: ці мог бы я напісаць лібрэта? Я адказаў, што лібрэта, напэўна, напісаць не змагу — жанр не зусім мой. Але пэзму скласці магу. Пасля таго ў мяне паэма паводле аповесці Караткевіча «Ладдзя Роспачы» склалася з 14 каршын і атрымала назву «Рагачоўскі рыцар». У свой час я прачытаў яе Міхасю Казінцу. Ён адзначыў, што гэта сапраўды літаратурны твор, і трэба думаць, як яго ажывіць у музыцы. Прайшоў час, не стала Міхася Казінца. Паэма заставалася проста літаратурным творам да таго, як пра яго даведваўся кампазітар Сяргей Бельцоўку.

Насамрэч да таго пэзт і кампазітар супрацоўнічалі. Яны аўтары

гімна Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Леанід Дранько-Майсюк запрашаў Сяргея Бельцоўка на прэзентацыю сваёй кніжкі «Скарб», якая адбылася ў межах Мінскай міжнароднай кніжнай выстаўкі. Некаторыя вершы з гэтай кнігі натхнілі кампазітара на напісанне раманаў. А восенню 2021 года Сяргей Бельцоўку запрасіў пэзта ў малую залу імя Шырмы Белдзяржфілармоніі на аўтарскі канцэрт. Там сярод іншых твораў прагучалі раманы на вершы Леаніда Дранько-Майсюка. Пасля была прапанова напісаць разам яшчэ нешта. І пэзт даслаў пэзму «Рагачоўскі рыцар». Яна спадабалася Сяргею Бельцоўку, ён стаў працаваць, а недзе праз пару месяцаў паведаміў, што піша оперу — бо ёсць драматычныя хады і можна яе успрымаць як лібрэта.

— Музыка мне спадабалася. Цудоўныя галасы. Але асабліва ўзрадавала, што прагучала пэзія — чытальнікам выступіў Валерыі Анісенка. Бо часам здаваецца так, што цудоўнае знае ў цудоўных: калі мы слухаем оперу, то не заўсёды прыслухоўваемся да слоў, магчыма, гэта спецыфіка жанру. А мне хочацца, каб беларускае слова гучала выразна са сцэны. Падчас канцэртнага выканання нашага сумеснага твора гэта адбылося. Самае галоўнае, што нас аб'яднаў Караткевіч. Гэта той пісьменнік, які дагтуль уплывае на развіццё беларускага мастацтва наогул: на наша кіно, на жывапіс і графіку, на скульптуру, на айчынную музыку, тэатр, у тым ліку на оперу і балет. Караткевіч — творча багаты, цікавы сюжэтна, так што я ўпэўнены: будучы з'яўляцца асобы, якія па-новаму працягваюць Караткевіча і напішучы свае творы. Я ўспамінаю свае сустрэчы з ім у 1982—1983 гадах — мы часта кантактавалі тады. Але я не думаў, што нашы сустрэчы абдудуцца на такім узроўні, калі яго цікавая проза вырасце ў маю пэзію. Так проста гэта не бывае. У гэтым ці вялікае натхненне, ці творчае шчасце, — прызнаецца Леанід Васільевіч. — У чым вечнасць гэтага твора Караткевіча? Ён надзённы, сучасны. У тым, што

цяперашнім беларусам, каб адчуваць сябе шчаслівымі, трэба вучыцца ў Гервасія Выліваха. Бо вера ў радасць, вера ў здаровы смех заўсёды дапамагае разгубленаму чалавеку знайсці сваю пэўную дарогу. Нам бракуе веры ў здаровы смех. А ў Караткевіча гэта ёсць. І ў нашай прасторы неабходная вясёлая мудрасць пісьменніка, яго жаданне ў кепсім знаходзіць добрае. У гэтым наша нацыянальная светлаглянднасць паводле Караткевіча.

Падобна, такое ж адчуванне ў гледачоў, якія правялі неверагодную цікавасць да прэм'еры канцэртнага выканання оперы — аншлаг у зале, квітки былі раскуплены загодзя. У гэтым адказ скептыкам наконнт цікавасці да беларускіх музычных твораў — каб толькі іх гралі. Але мэта і мара кампазітара — каб твор прагучаў як мінімум неаднойчы, бо закладзеная Караткевічам ідэя і яго сюжэт таго вартыя.

— Да творчасці Уладзіміра Караткевіча я звяртаюся з пачатку 90-х гадоў мінулага стагоддзя. Тады ўжо хацеў напісаць балет «Дзікае паляванне караля Стаха», але ў той жа час да пастаноўкі ў тэатры планавалася опера Уладзіміра Солтана, і мне прыйшлося гэтую работу прыпыніць. А ў 2009 годзе да мяне звярнуўся Уладзімір Байдаў, кіраўнік ансамбля «Класік-авангард», з просьбай напісаць твор да юбілею Уладзіміра Караткевіча. Тады я напісаў «Вандроўкі» па казках Уладзіміра Караткевіча над операй супольна з Навумам Гальпяровічам, які быў аўтарам лібрэта. Разам мы стварылі оперу-фэнтэзі «Лятучы галандзец» паводле аднаго з апавяданняў Уладзіміра Караткевіча для Дзяржаўнага музычнага тэатра, але пастаноўка не адбылася з шэрагу прычын. А калі працаваў з кінарэжысёрам Вячаславам Нікіфаравым падчас здымак стужкі «Тум-Пабі-Дум», то ён прапавёў, што хацеў бы зрабіць фільм «Хрыстос прызямліўся ў Гародні». Тады зноў узнікла думка пра оперу — праца над ёй у мяне

пачалася, працягваецца і цяпер. Але год таму Леанід Дранько-Майсюк даслаў пэзму «Рагачоўскі рыцар». Прачытаўшы яе, я нечакана для сябе пачуў усю оперу і нават уявіў, як яна магла б увасабоцца на сцэне — ува мне нібыта здарыўся выбух. І пачалася работа над творам «Ладдзя Роспачы», — згадвае Сяргей Бельцоўку.

Напэўна, цяжка ўявіць, што кампазітар, якому нічога не замаўляў, атрымаўшы пэзму, сядзе і пачынае пісаць оперу. Прычым робіць гэта вельмі хутка. Потым зьявляецца ў вядучы калектыў — Дзяржаўную харавую капэлу Рэспублікі Беларусь імя Р. Шырмы, паказвае клавір галоўнаму дырыжору Вользе Янум, а яна гатовая ўзяць твор у работу. Далей кампазітар сам робіць аркестровку, паказвае яе мастацкаму кіраўніку і галоўнаму дырыжору Дзяржаўнага камернага аркестра Беларусі, заслужанаму артысту Расіі Яўгену Бушкова, а той літаральна на наступны дзень кажа, што гатовы гэта выканаць. Як у казцы!.. А потым пачынаецца праца, далучаюцца салісты нацыянальнай оперы. На прэм'еры тры галоўныя партыі спявалі Таццяна Траццяк, Крысціна Нікалаева-Рудкевіч, Віктар Мендзелеў...

— І вось мы выйшлі на сцэну. Дадзены варыянт я пазіцыянаваў як канцэртную версію оперы для хору, салістаў, чытальніка і сімфанічнага аркестра. Хор — фактычна пэўная дзеючая асоба, ён шмат апавадае і ўсё праіграе эмацыянальна. Але ў сцэнічнай версіі, якую мы таксама робім, усё будзе вырашацца па-іншаму. Там замест чытальніка з'явіцца іншая роля — лібрэта стварэцца двухухтоае, з іншым падыходам, паводле якога можа быць зрэблена сцэнічнае ўвасабленне з пэўнымі касцюмамі і дэкарацыямі, работай над вобразамі. Цяпер мы прадставілі канцэртны варыянт, каб было зразумела, як усё вырашана ў гукавым ключы, — падсумоўвае Сяргей Пятровіч. — Лічу, што гэта перамога перш за ўсё творчасці Уладзіміра Караткевіча, які стварыў такі яркі твор, як «Ладдзя Роспачы», што можа натхніць кампазітара...

Ларыса ЦІМОШЫК.

АД РАЙСКАГА САДУ ДА СТАЛА ДЗЯДОЎ

Выстава Нацыянальнага музея прысвечана Году міра і стварэння

Квітнеюць сады... Голле згінаецца пад цяжарам сакавітых яблыкаў... Сям'я, усе яе пакаленні, дружна збіраюць у сваім садзе ўраджай... Яркія плады — плён руйнай працы — упрыгожваюць стол... Вечны цыкл: сям'я — рост — квеценне — пладанашэнне — звыданне — і зноў адраджэнне — аб'яднаны стваральнай працай чалавека. Выстава «Плады Зямлі», якая адкрываецца ў Нацыянальным мастацкім музеі, прысвечана Году міра і стварэння. Каля чатырох дзясяткаў твораў аўтарства трох дзясяткаў мастакоў — ад XVIII да канца XX стагоддзя — дазваляюць дакрануцца да спаконвечнай мудрасці быцця: у аснове Сусвету — прыгажосць і гармонія. Выстава прысвечана пладам зямлі як вынікаем працы чалавека, божым дарам, сімвалам любові і радасці. Гэта не толькі нацюрморты — тут ёсць пейзажы, жанравыя карціны, нават партрэты, а таксама кераміка і скульптура. Пачына-

ецца расповед з абраза XVIII стагоддзя «Маці Божая Пясковая» з царквы Святой Параскевы ў вёсцы Старыя Дзвяткавічы, што пад Слонімам. Паводле легенды, мамах, які пісаў абраз, паслеў зрабіць толькі контур аблічча Маці Божай — і заснуў... А нараніцу пабачыў ікону завершанай, а ў руцэ Немаўляці Хрыста быў яблык... Сімпвал райскага саду.

Зрэшты, «Райскі сад» — назва аднаго з раздзелаў выставы, які паказвае тую пару года, калі зямля квітнее... Там не проста сузіраеш прыгажосць — але і слухашце спевы птушак, якія транслююцца на фоне квецення. Іншыя раздзелы — «Кветкі і плады», «Дыялог», «Жыццё на сталле», «У стылі Сезана». Ужо з гэтых назваў вынікае інтэлектуальны, філасофскі складнік экспазіцыі і яе шматтабліннасць.

Увасабленнем шчодрасці роднай прыроды, гасціннасці Беларусі даўно стала кар-

ціна Івана Хруцкага «Партрэт невядомай з кошыкам пладоў», якая таксама прысутнічае ў экспазіцыі і ўспрымаецца нібыта яе сэрца, сімпвал традыцый і пераемнасці ў беларускім мастацтве.

Розны настрой, розныя інтэрпрэтацыі... Радасць, якую дорыць сузіранне багатага ўраджая... Настальгія, абуджаная яблыкамі са старога бацькоўскага саду... Містычныя роздумы, народжаныя за сталом на свята Дзядоў... Работы Міхаіла Рагалевіча, Аляксандра Кішчанкі, Вялянціна Волкава, Гаўрыіла Вашчанкі, Святланы Катковай, Валяр'яны Жолтак, Сяргея Цімохава да іншых беларускіх майстроў падарожжа вам незвычайнае падарожжа ў свет мастацтва і хвіліны роздуму. «Прапанавааны ў экспазіцыі творы міранай стваральнай працы даюць магчымасці нам «спыніцца, азірнуцца», прыгледзецца да дароў зямлі», — гаворыцца ў анатацыі да выставы.

Пабукаць між вывамі квітнеючых дрэў, дзівоснымі нацюрмортамі са спелымі пладамі, сцэнамі ўборкі ўраджая ды іншымі сімваламі стваральнасці можна да 5 сакавіка.

Людміла ІВАНОВА.

Кінакрокі

РАЗМІНЁРЫ: У КАДРЫ — ВЫБУХІ І КАХАННЕ

Падзеі кінастужкі «Падрыў» пераносзя гледача ў 1945 год і знаёмяць з добраахвотнікамі з атрадаў размінёраў ОСОАВИАХИМА, якія існавалі, каб ліквідаваць адгалоскі вайны на нашых тэрыторыях... Гэты праект кінастудыі «Беларусьфільм» рэалізаваў сумесна з Супрацьмінным цэнтрам Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь. Першапачаткова ён з'явіўся як 8-серыйны серыял «Польня пад попелам», а цяпер выйшаў у фармаце поўнага метра, набыўшы свае адметнае гучанне і ацэнкі. Выраслі сустрэцца з рэжысёрам фільма Іванам ПАУЛАВЫМ і вядучым рэдактарам кінастудыі Таццянай КОМАНБАЙ, каб даведацца пра лёс іх кінатвора, закадравыя сакрэты і рэцэпты ўдалага кіно.

— Як прымаюць «Падрыў» гледачы і ацэньваюць прафесіяналы?

І. П.: Ад прафесіяналаў я не вельмі шмат ацэнак чуў. Бо фільм не ўдзельнічаў у тым жа конкурсе «Лістапада», паколькі мы не маглі заявіцца ў сілу таго, што ў «Падрыў» ўжо было камерцыйнае выкарыстанне. Увогуле, што датычыцца прафесійнай ацэнкі, то там дыялог будзеца на абмеркаванні вытворчых момантаў. Але, як казаў Міхаіл Ром, калі сорак працэнтаў ад задуманага ўдалося, то лічы, фільм атрымаўся. У нас

Але такі вынік — гэта добрая праца спецыялістаў кінастудыі, якія адсочваюць сітуацыю і прапановваюць наш фільм. Бо не скажаць, каб у Індый добра ведалі пра тое, якія фільмы выходзяць у Беларусь, як і мы далёка не ўсё ведаем пра іх кіно. Я вельмі рады, што нас запрасілі на гэты кінафорум.

Т. К.: Мы вельмі ўдзячныя нашаму Пасольству ў Індый за тое, што яны паспрыялі, каб беларускае кіно паказалі на фестывалі краін — удзельніц ШАС. Заўсёды вельмі важна, каб быў інтарэс, а тым больш калі ён з'яўляецца на міжнародным узроўні.

— Складана было зноў узяцца за фільм на ваенную тэматыку? Бо ў вас ёсць работа «Глыбокая плынь» (2005 г.)...

І. П.: «Падрыў» для нас — перш за ўсё фільм пра каханне, але на фоне вайны. Увогуле, у карціне дзве ідэі. Адна — пра каханне, а другая — пра тое, як чалавек, зрабіўшы страшную памылку ў жыцці, пакутуе, бо не можа яе выправіць. Я згодны з Уладзімірам Высоцкім, які казаў, што на вайне няма паўсядзённых руцін, там пачуцці абвостраныя, і мяжа паміж жыццём і смерцю вельмі тонкая. Таму вайна і застаецца тэмай даследавання для людзей, якія працуюць у мастацтве. Калі мы зразумеем, чаму ваююць людзі, то і з гледачом зможам падзяліцца сваім адкрыццём.

Т. К.: Падчас работы над сцэнарыем яшчэ на этапе серыяла ў Івана Міхайлавіча было ўнутранае жорсткае перакананне, што не трэба здымаць расстрэл дзяцей у кадры. І тады вялі асобную рэдактарскую работу з рэжысёрам, каб высветліць, як мы вырашым гэтую задачу, не парушаючы яго ўнутранай устаноўкі датычна таго, каб не дэманстравалі такое злачынства наўпрост.

І. П.: І мы прыдумалі выйсец, але за тры хвіліны да здымак наш апэратар-пастаноўшчык Вячаслаў Дунаев прапанаваў яшчэ лепшае рашэнне. І мы пайшлі па яго шляху. Разумеецца, кіно — гэта візуальнае мастацтва, і задача рэжысёра ў ім — акружыць сябе таленавіты

мі людзьмі. А пасля варта заразіць іх сваёй ідэяй, і далей яны зрабляць усё самі... Я не хачу здымаць кіно пра вайну ў фармаце батальных сцэн, эпізодаў, дзе ваенныя прадузваюць, куды ідуць іх войскі і г. д. Таму ў нас фільм, хутчэй, пра вынік ваенных падзей. Увогуле ж, я перакананы, што першапачаткова адзін фільм пішацца, другі здымаецца, а трэці маніруецца. І толькі ў фінале ўсё складваецца ў адзін твор. Усё спрыяла нам, каб ён атрымаўся. У кастрычніку мы здымалі сцэну, дзе патрэбна было зялёнае дрэва. Мы яго знайшлі каля ўвахода на кінастудыю. І такія

чуды здараліся шмат разоў. Таму для стварэння ўдалага фільма не існуе ўніверсальных рэцэптаў, але адданая праца і прафесіяналізм даюць свой вынік.

— А наколькі важна з падборам акцёраў угадаць?

Т. К.: Іван Міхайлавіч заўсёды ставіць перад сабой задачу выбраць найлепшае з таго, што ёсць. Таму з самага пачатку не было пазіцыі, маўляў, нашы акцёры дрэнныя і нам патрэбна зорка, каб карціна мела поспех. У нас няма ніводнага не беларускага артыста ў кадры, бо не сумняваліся, што ў нашых артыстаў хапае майстэрства і таленту.

І. П.: Я вельмі люблю працаваць з акцёрамі і лічу, што гэта галоўная задача рэжысёра. Таму на пробах я глядзеў на тое, як хутка будзе дасягнуты патрэбны мне вынік. З адным акцёрам пэўную сцэну мы знялі б за тры гадзіны, а з другім — за паўгадзіны. І я аддам перавагу апошняму, бо ў прынцыпе маю вопыт работы з артыстамі, нават непрафесійнымі, і ведаю метады. Таму ў «Падрыў» спрацавала мая інтуіцыя: на пробах я глядзеў, ці супадае акцёр з маімі ўяўленнямі пра героя. Магу сказаць, што ўсё добра справіліся са сваімі ролямі. Для Таццяны Фёдаравой і Дар'і Карпечанковай гэта першыя іх галоўныя ролі. Мне падабаецца працаваць з маладымі акцёрамі, бо яны з запалам кідаюцца ў работу.

— Адна з галоўных ліній «Падрыў» — гісторыя чалавека, які памыліўся ў жыцці, і гэта ўжо немагчыма выправіць. Вам як рэжысёру заўсёды ўдаецца апраўдваць сваіх герояў?

І. П.: Калі я не буду апраўдваць дзеянні герояў, то проста няправільна падыду да працы як прафесіянал. І таму мне важна патлумачыць дзеянні, у тым ліку і нашага адмоўнага героя. Я яго не абараняю, проста разумею, што гэты персанаж не такі моцны ўнутрана,

каб пайсці на самаахвяраванне. Ён быў з ліку людзей, якім далі ў рукі аўтамат і загадалі страляць у дзяцей. Іншыя адмовіліся ад гэтага, а гэты персанаж — не. І пасля, застаўшыся ў жывых, хлопец вырашае загладзіць віну, але разумее, што некалі ўчыніў непраўнае. Жахлівая памылка — расстрэл дзіцяці: калі чалавек адважыўся на такое, ён забіў і ў сабе ўсё чалавечае. Таму ў канцы яго погляд у неба з удзячнасцю — той самы момант апраўдання. І тое, што такога антаганіста іграе Андрэй Сенькін, светлы малады чалавек, дало свой вынік.

— Наколькі сёння зразумелая і блізкая моладзі гісторыя герояў вашай карціны? Ці зольныя цяпер людзі на такога роду падзвігі і самааддачу ў імя высокіх мэт?

І. П.: Мне здаецца, што зольныя, проста павіна быць матывацыя. Моладзь усё такая ж, толькі тэхнічна яна больш прасунутая ў плане камунікацыі і атрымання інфармацыі. А вось маральныя каноны, хачу верыць, не змяніліся. Хоць не ўсе адважваліся на героіства і ў 1945 годзе. Таму і сёння, калі нешта здарылася б, думаю, не ўсе б рынуліся закрываць сабой

не варта тут гаварыць пра мадэліраванне ўяўленняў пра «добрае» і «дрэннае» і разлічваць, што пасля прагляду хтосьці будзе паводзіць сябе акурат як героі фільма. З іншага боку, можа здарыцца так, што нехта падчас прагляду знойдзе для сябе адказ на тэма пытанні, якія ўслых ніколі не задасць. А тут ён пабачыць пэўную сітуацыю, судзіцца яе з сабой і такім чынам пражыве яе.

— У «Падрыўе» ёсць фраза «Вайна скончылася. Трэба навучыцца жыць без яе». Але сёння абстаноўка навокал зноў трывожная.

І. П.: У 1945-м тэма людзі, мне здаецца, шчыра верылі, што вайна скончылася. Аднак там ёсць яшчэ адна фраза: «Уся Зямля замініравана, і рвануць можа дзе заўгодна». У вельмі многіх месцах мы яшчэ чуем адгалоскі вайны.

Т. К.: Я некалькі гадоў у фармацыю, што ў XX стагоддзі толькі восем дзеці на Зямлі не вялася вайна. І важны сам факт, што вайна можа «вылезці» аднекуль у любы момант, і ты паўстанеш перад выбарам: здолее застанца чалавечам ці не? Таму наш фільм — гэта гісторыя пра шчырасць чалавека з самім сабой.

— У працэсе работы над фільмамі ці здараецца вам знаходзіць нейкія адказы для сябе пра жыццё і людзей?

І. П.: Хутчэй адбываецца выказванне ўласных думак і перакананняў. І я бачу, што яны сугучныя іншым. У такіх момантах проста перакановаюся, што знаходжуся на правільным шляху. А пасля ўжо на выніку зробленай працы глядзіш, наколькі ўдалося знайсці адказ на свае пытанні ці пацвярджае сваім меркаванням. Мне падабаецца працяленне творчасці ў працэсе напісання сцэнарыя, абмеркаванні падчас здымак і калі адбываецца работа з акцёрамі. Але і мантаж адыгрывае вялікую ролю, бо з яго

амбразуру кулямёта. Але тое, як успрымаюць гледачы наш фільм, мяне пераконвае, што душой яны адгукаюцца. І, можа, тут справа яшчэ і ў тым, што ў нас кіно пра каханне, а не проста пра будні размінёраў.

Т. К.: Калі мы пачалі ўзгадняць сцэнарыі на ўзроўні кансультацый, то нам казалі, быццам мы не дакладна падаём гледачу інфармацыю. Маўляў, трэба гэтых людзей называць сапёрамі. Але з дапамогай гістарычных дакументаў нам удалося адстаяць сваю пазіцыю. Былі рэальна навучаныя ваенныя сапёры і грамадзянскія падлеткі, якія вучыліся размініраваць за тыдзень. І, думаю, з аднаго боку

дапамогай можна абсалютна парознаму расставіць акцэнты.

— Ёсць прынцыпы, якімі вы кіруецеся на здымачнай пляцоўцы?

І. П.: Калі я ў нечым цвёрда перакананы, то дзейнічаю прынцыпова. А як толькі з'яўляюцца хоць мікрасумневы, то мяне можна перанакіраваць, хтосьці падказаць. Я не баюся прызнаваць уласную няслушнасць на здымачнай пляцоўцы. І калі нейкая парада, погляд спрабуюць на паляпшэнне выніку, то я гэта прымаю. Галоўнае — зрабіць добрае кіно!

Алена ДРАПКО.
Фота Дзмітрыя КАРМАЗІНА з архіва кінастудыі.

гэты працэнт, на маю думку, нават большы. Але перш за ўсё кіно мае рабілі для гледача, а не для прафесіяналаў, таму для нас на першым месцы — ацэнка аўдыторыі. І, калі мы прэзентавалі кінастужку перад студэнтамі ў Магілёве, мне спадабалася іх рэакцыя. Па ёй я мяркую, што мы можам класіфікаваць добрую канкурэнцыю іншым фільмам. А моладзь — гэта ж вельмі крытычны глядач сёння, якога не так проста здзівіць ці зачэпаць чымсьці. Усё ж у нас атрымалася!

— Нядаўна вы прэзентавалі кінафільм на фестывалі краін ШАС у Індый. Як там яго прынялі і як увогуле складаецца фестывальная вандроўка «Падрыў»?

І. П.: Пакуль складана пра перспектыву гаварыць, бо фестывалі пераносзяцца. А ўжо прадстаўлялі наш серыял у Кітаі на фестывалях «Залаты певень» і «Тысяча кветак» у міжнароднай праграме, у Анапэ на «Кінашоку». Поўны метр дэманстравалі і ў Карзі. Потым восенню паказвалі яго на міжнародным фестывалі ў Ташкенце. І вось зараз прэзентавалі ў Індый.

**ИЗВЕЩЕНИЕ
о проведении 15 марта 2023 года
повторных торгов с условиями по продаже
имущества, принадлежащего
ОАО «ДСТ № 5»**

Предмет торгов
Капитальное строение с инвентарным номером 600/С-130521 общей площадью 1862,8 кв. м (наименование: здание производственной базы; назначение: здание многофункциональное; составные части и принадлежности: трехэтажное из ж/б панелей и кирпича – здание производственной базы); капитальное строение с инвентарным номером 600/С-165694 общей площадью 717,1 кв. м (наименование: склад-навес; назначение: сооружение специализированное складов, хранилищ; составные части и принадлежности: склад-навес А, площадка а1, ограждение а2, сеть электроснабжения Б, сеть водоснабжения В)
Сведения о земельном участке: площадь – 1,2993 га, кадастровый номер – 623650100001002871
Местонахождение: Минская обл., Минский р-н, г. Заславль, ул. Загородная, 1В, 1В/1
Начальная цена: 1 131 510,60 бел. руб. без учета НДС
Сумма задатка: 110 000,00 бел. руб.
Обременение: аренда

Продавец имущества: ОАО «ДСТ № 5», г. Минск, ул. Лукьяновича, 4-253.
Организатор торгов: государственное предприятие «МГЦН», г. Минск, ул. К. Маркса, 39, к. 10.

Условия торгов: победитель торгов (покупатель) оплачивает вознаграждение за организацию и проведение торгов, включающее затраты на организацию и проведение результативного аукциона, в размере 1 процента от цены продажи предмета торгов, указанной в протоколе о результатах торгов, в течение 3 рабочих дней со дня проведения торгов.

Торги проводятся в соответствии со ст.ст. 417, 418 Гражданского кодекса Республики Беларусь и порядком проведения аукциона по продаже имущества, принадлежащего ОАО «ДСТ № 5», утвержденным организатором торгов.

К участию в торгах допускаются юридические и физические лица, заключившие соглашение с организатором торгов о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона, внесшие задаток, а также представившие организатору торгов следующие документы:

заявление на участие в аукционе (по форме, установленной организатором торгов); заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона (по форме, установленной организатором торгов); копию свидетельства о регистрации (для юридических лиц и индивидуальных предпринимателей); копию устава (для юридических лиц); копию платежного документа о внесении задатка; документы, подтверждающие полномочия представителя юридического (физического) лица, а также, при необходимости, иные документы в соответствии с порядком проведения аукциона.

Задаток перечисляется в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе, на расчетный счет № BY15 BLBB 3012 0190 3985 8300 1001 в ЦБУ № 527 ОАО «Белинвестбанк», г. Минск, БИК BLBBVY2X, кодификатор назначения платежа – 40901, получатель – государственное предприятие «МГЦН», УНП 190398583.

Торги проходят в форме открытого аукциона с условиями на повышение начальной цены. Торги проводит аукционист, определенный организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов, а наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов и не включает НДС. В ходе торгов участники могут предлагать свою цену за продаваемое имущество в соответствии с порядком проведения аукциона.

В случае если торги признаны несостоявшимися в силу того, что заявление на участие в них подано только одним участником или для участия в них явился только один участник, предмет торгов продается этому участнику (покупателю) при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

Договор купли-продажи между продавцом и победителем торгов (покупателем) заключается после предъявления копии платежного документа о перечислении суммы вознаграждения за организацию и проведение торгов и подписывается в течение 10 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Оплата стоимости приобретенного имущества с учетом НДС осуществляется победителем торгов (покупателем) в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи.

Торги проводятся **15 марта 2023 года в 11.30** по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов.

Принимать документы, а также консультации по вопросам участия в торгах осуществляются с **14.02.2023 по 13.03.2023** включительно в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 (по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6. По вопросу осмотра продаваемого имущества следует обращаться по телефону (017) 388-43-21.

Телефоны для справок:
(017) 365-48-36 (государственное предприятие «МГЦН»);
(017) 388-43-21, (029) 179-23-02 (ОАО «ДСТ № 5»)

Извещение о проведении 15 марта 2023 года повторных торгов с условиями по продаже имущества, принадлежащего ОАО «ДСТ № 5»

Предмет торгов
Капитальное строение с инв. номером 630/С-47149 общей площадью 647,0 кв. м (наименование – административное здание; назначение – здание административно-хозяйственное; составные части и принадлежности: бетонный подвал); капитальное строение с инв. номером 630/С-47154 общей площадью 397,2 кв. м (наименование – склад материальный; назначение – здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ); капитальное строение с инв. номером 630/С-47152 общей площадью 222,7 кв. м (наименование – склад для горюче-смазочных материалов; назначение – здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ); капитальное строение с инв. номером 630/С-47155 общей площадью 743,1 кв. м (наименование – боксы для автомашин с пристройкой подсобных помещений; назначение – здание специализированное много назначения); капитальное строение с инв. номером 630/С-47160 общей площадью 1960,9 кв. м (наименование – ремонтные мастерские; назначение – здание специализированное много назначения); капитальное строение с инв. номером 630/С-47158 общей площадью 1360,7 кв. м (наименование – пристройка к ремонтным; назначение – здание специализированное много назначения); капитальное строение с инв. номером 630/С-47156 общей площадью 1123,1 кв. м (наименование – боксы для автомашин; назначение – здание специализированное много назначения); капитальное строение с инв. номером 630/С-5558 общей площадью 35,0 кв. м (наименование – навес под баллоны; назначение – здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ); капитальное строение с инв. номером 630/С-5562 (наименование – ограждение; назначение – сооружение специализированное складов, хранилищ; составные части и принадлежности: а1 – ограждение из силикатного кирпича (1,95 м х 2,34 м х 0,25 м), площадью 4,6 кв. м); капитальное строение с инв. номером 630/С-5560 (наименование – ограждение; назначение – сооружение специализированное складов, хранилищ; составные части и принадлежности: а1 – ограждение из силикатного кирпича (13,94 м х 2,85 м х 0,25 м), 39,7 м, а1.2 – ворота металлические (4,07 м х 2,85 м); капитальное строение с инв. номером 630/С-5561 (наименование – ограждение; назначение – сооружение специализированное складов, хранилищ; составные части и принадлежности: а1 – ограждение бетонное (97,5 м х 1,71 м), 166,7 м, с 31 кирпичными столбиками с бетонными головками; а1.1 – металлическая решетка (1,50 м х 1,97 м), 41,37 кв. м, а2 – ворота металлические (5,96 м х 3,70 м), 22,1 кв. м; а2.1 – калитка металлическая (1,62 м х 2,30 м), 3,73 кв. м); капитальное строение с инв. номером 630/С-5560 общей площадью 7260,0 кв. м (наименование – площадка; назначение – сооружение неустановленного назначения; составные части и принадлежности: а1 – площадка из асфальтобетона; капитальное строение с инв. номером 630/С-55607 общей площадью 465,0 кв. м (наименование – площадка; назначение – сооружение неустановленного назначения; составные части и принадлежности: а1 – площадка из бетонной плитки); оборудование котельной с инв. номером 146 (котел КВЖ-02, 2 шт.; циркуляционный насос, 4 шт.; бойлер 10 м. куб. 1 шт.; топливopровод 20 м; щит управления)
Сведения о земельном участке: площадь – 1,331 га, кадастровый номер – 6420000000002000230
Местонахождение: Минская область, Минский район, г. Молодечно, ул. Замковая, 33
Начальная цена: 1 363 662,00 бел. руб. без учета НДС
Сумма задатка: 136 000,00 бел. руб.

Продавец имущества: ОАО «ДСТ № 5», г. Минск, ул. Лукьяновича, 4-253.

Организатор торгов: государственное предприятие «МГЦН», г. Минск, ул. К. Маркса, 39, к. 10.

Условия торгов: победитель торгов (покупатель) оплачивает вознаграждение за организацию и проведение торгов, включающее затраты на организацию и проведение результативного аукциона, в размере 1 процента от цены продажи предмета торгов, указанной в протоколе о результатах торгов, в течение 3 рабочих дней со дня проведения торгов.

Торги проводятся в соответствии со ст.ст. 417, 418 Гражданского кодекса Республики Беларусь и порядком проведения аукциона по продаже имущества, принадлежащего ОАО «ДСТ № 5», утвержденным организатором торгов.

К участию в торгах допускаются юридические и физические лица, заключившие соглашение с организатором торгов о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона, внесшие задаток, а также представившие организатору торгов следующие документы:

заявление на участие в аукционе (по форме, установленной организатором торгов); заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона (по форме, установленной организатором торгов); копию свидетельства о регистрации (для юридических лиц и индивидуальных предпринимателей); копию устава (для юридических лиц); копию платежного документа о внесении задатка; документы, подтверждающие полномочия представителя юридического (физического) лица, а также, при необходимости, иные документы в соответствии с порядком проведения аукциона.

Задаток перечисляется в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе, на расчетный счет № BY15 BLBB 3012 0190 3985 8300 1001 в ЦБУ № 527 ОАО «Белинвестбанк», г. Минск, БИК BLBBVY2X, кодификатор назначения платежа – 40901, получатель – государственное предприятие «МГЦН», УНП 190398583.

Торги проходят в форме открытого аукциона с условиями на повышение начальной цены. Торги проводит аукционист, определенный организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов, а наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов и не включает НДС. В ходе торгов участники могут предлагать свою цену за продаваемое имущество в соответствии с порядком проведения аукциона.

В случае если торги признаны несостоявшимися в силу того, что заявление на участие в них подано только одним участником или для участия в них явился только один участник, предмет торгов продается этому участнику (покупателю) при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

Договор купли-продажи между продавцом и победителем торгов (покупателем) заключается после предъявления копии платежных документов о перечислении суммы вознаграждения за организацию и проведение торгов и подписывается в течение 10 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Оплата стоимости приобретенного имущества с учетом НДС осуществляется победителем торгов (покупателем) в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи. По согласованию с продавцом возможна рассрочка платежа.

Торги проводятся **15 марта 2023 года в 11.00** по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Прием документов, а также консультации по вопросам участия в торгах осуществляются с **14.02.2023 по 13.03.2023** включительно в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 (по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6.

По вопросу осмотра продаваемого имущества следует обращаться по телефону: (017) 388-43-21; (029) 179-23-02 (ОАО «ДСТ № 5»).

Телефоны для справок:
(017) 365-48-36 (государственное предприятие «МГЦН»);
(017) 388-43-21; (029) 179-23-02 (ОАО «ДСТ № 5»).

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ЭЛЕКТРОННЫХ ТОРГОВ

**Продавец – ОАО «Стройтрест № 3 Ордена Октябрьской революции», УНП 600122771
Оператор электронной торговой площадки – «Единая система электронных торгов» torgi.gov.by**

Предмет электронных торгов и его месторасположение
Лот № 1: Кран башенный КБМ-401П, зав. № 371, 2011 г. в., инв. № 3356: изготовитель – РУП «Могилевский завод «Строммашина» РБ; грп. – 10 т; длина стрелы – 40 м; высота башни – 64,8 м; масса – 117,5 т; освидетельствование – 25.05.2021; состояние – рабочее, требуется некоторый ремонт или замена отдельных мелких частей; износ – 45 %.
Лот № 2: Кран башенный КБМ-401П, зав. № 372, 2011 г. в., инв. № 3357: изготовитель – РУП «Могилевский завод «Строммашина» РБ; грп. – 10 т; длина стрелы – 40 м; высота башни – 64,8 м; масса – 117,5 т; освидетельствование – 25.05.2021; состояние – рабочее, требуется некоторый ремонт или замена отдельных мелких частей; износ – 50 %.
Местонахождение имущества: Республика Беларусь, Минская область, Солигорский район, Чижовичский с/с, 72, Любанское шоссе, р-н 1РУ (База УМС-108)
Начальная цена лота № 1 с НДС 20 % – 87 480 руб. Начальная цена лота № 2 с НДС 20 % – 78 600 руб. Задаток 10 % от начальной цены каждого лота – 8 748 руб. (лот № 1), 7 860 руб. (лот № 2).

- Электронные торги состоятся 14.03.2023 на электронной торговой площадке оператора torgi.gov.by.
- Торги проводятся по принципу постоянно действующего аукциона на повышение. Победителем торгов по лоту становится участник, предложивший максимальную цену за лот.
- Для участия в аукционе участнику торгов необходимо зарегистрироваться на электронной торговой площадке torgi.gov.by, внести задаток и до начала торгов подать заявку. Заявки принимаются с момента опубликования на электронной торговой площадке до момента начала торгов. Ставки принимаются только в день проведения торгов с 9.00 до момента окончания торгов.
- Шаг аукциона – 5 %** от начальной цены предмета торгов.
- Победитель торгов возмещает стоимость затрат на проведение аукциона согласно преискуранту (<https://torgi.gov.by/assets/docs/priceList/preyskurant.docx>) от фактической цены продажи лота, которая списывается с суммы внесенного Победителем аукциона задатка. Оставшаяся сумма задатка засчитывается в счет оплаты предмета аукциона. Возмещение затрат по организации и проведению аукциона Победитель осуществляет не позднее 5 рабочих дней с момента завершения торгов.
- Согласование осмотров предметов аукциона потенциальными покупателями и предоставление им необходимой документации о предмете аукциона – по тел. +375447343806 (заместитель начальника УМС-108 Сулковский Александр Борисович).

**ИНФОРМАЦИОННОЕ СООБЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА
по продаже гражданам Республики Беларусь в частную собственность земельных участков
для строительства и обслуживания многоквартирных жилых домов
в дер. Дуброва, ул. Набережная (объект 120/2021), дер. Прилепы, ул. Рябиновая (объект 55/2021)
Озерицко-Слободского сельсовета Смолевичского района Минской области**

Организатор аукциона: Озерицко-Слободский сельский исполнительный комитет, 222215, аг. Слобода, ул. Красногвардейская, д. 27, Смолевичский район, Минская область

№ лота	Адрес земельного участка	Кадастровый номер	Площадь (га)	Целевое назначение	Начальная цена земельного участка (бел. руб.)
1	дер. Дуброва, ул. Набережная	624883003801000360	0,1498	Для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома (10902 земельный участок для размещения объектов усадебной застройки (строительства и обслуживания жилого дома))	30000
2	дер. Прилепы, ул. Рябиновая	624883004801000131	0,1125	Для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома (10902 земельный участок для размещения объектов усадебной застройки (строительства и обслуживания жилого дома))	30000

Аукцион состоится **22 марта 2023 г. в 15.00** в Озерицко-Слободском сельском исполнительном комитете по адресу: аг. Слобода, ул. Красногвардейская, 27, Смолевичский район, Минская область, зал заседаний (тел.: 801776, 50066).

Извещение о проведении аукциона размещены на сайтах: Государственного комитета по имуществу <https://au.nca.by>, Минского областного исполнительного комитета <https://info@minsk-region.gov.by>, Смолевичского райисполкома isp@smolevichi.gov.by.

